БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 96 (13413)
1971 оной апрелиин 23, пятница

Сэн мүнгэн

...ЛГАРИИН КОММУНИС ...РТИИН X СЪЕЗДДЭ

...нэтэ нүхэд ба ханинар!

...етскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет со...нистнуудай оломиллионно отрядай, бүхы совет арадай нэ...гариин Коммунис партиин делегадууд таанарта, танаар ...н — Болгариин бүхы коммунистнуудта, Болгариин Арадай ...ын ажалшадта аха дүүгэй халуун баяр хүргэнэ.

...гариин Коммунис парти дайшалхы алдарта замаар ябажа ...гариин пролетариадай революционно заншалые дэлгэ... Димитр Благоевой ба Георгий Димитровой захяа заабари ба... ябажа обществын залан ударидагша хүсэн боложо энэ ...ийнэһэн, тэмсэлдэ хатуужаһан, арад зонойнгоо дунда хүндэ...ксистско-ленинскэ манлай болоһон байна.

...Б-гэй хүдэлмэришэн анги, кооперативна таряашад, арадай ...енци ажалай баатаршалга, шэн зориг гарган, БКП-гэй ... доро түүхын богони болзор соо ороноо хүгжэнги социа... болгобо. X съезд хүрэтэр политическэ, экономическа, на...соёлой ажабайдалдаа Болгариин туйлаһан туйлай ехэ ам...ууд НРБ-гэй хүгжэн һалбаржа байһыень харуулхын саада ...ын эгээн лэ эрхим һайн байгуулалта бологшо социализмын ...ын байһыень тон элеэр харуулба.

...иалис оронуудтай арадай Болгариин харилсаа холбоогоо ...бэхижүүлэн хүгжөөжэ, Экономическа Харилсан туһа... Советтэ ба Варшавска договорой эмхидэ ашатай һай...рбэхитэйгээр хабаадалсажа байһаниинь БКП-гэй зохёоһон, ... байгуулалтын дэлгэрэнгы программын амжалтатайгаар ...рхэ байһанай лаб найдабари болоно.

...тернационалистнууд-ленинецүүдэй парти бологшо Болга...ммунис парти марксизм-ленинизмын тугые дээрэ ман..., уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй ...бэхижүүлхэ хэрэгтэ аша үрэтэ хубитаяа оруулжа, империа...хорото ябуулгануудта эсэргүү, арадуудай эб найрамдалай ...гүй байдалай түлөө демократическа түрүү бүхы хүсэнүүд...та барисаатайгаар тэмсэгшэдэй түрүү зэргэнүүдтэ жагсана.

...өөнэй тон шухала бүхы асуудалнуудта хандахадаа, Совет...шэй Коммунис партиин, Болгариин Коммунис партиин хоо... харилсаан үнэхөөрөөл аха дүү ёһоной, бэе бэедээ хүсэдөөр ...эгын, үгэеэ хүсэд ойлгоолсолгын, эбтэ нэгэдэлэй үль...ээ харуулна. Совет-Болгариин ашатай һайн хани барисаан ...с агууехэ үзэл сурталай илан мандахын түлөө тэмсэлэй шэ...ануудые туйлахыень манай арадуудые зоригжуулна. Ма...тинуудай ба гүрэнүүдэй хоорондохи бүхы талын харилсаа ...й улам гүнзэгы үргэн болгохын тулада хамаг бүхы юумэ ...ммунистнууд хойшодоошье хэжэ байха.

...циалис Болгариин саашанхи хүгжэлтын эли тодо хараа тү...э программа соогоо табиха БКП-гэй X съездын хүдэлмэридэ ...алта туйлахыетнай хүндэтэ болгар хани нүхэд, таанадтаа ...ди. Социализмын, эб найрамдалай ба Эхэ ороноо һал...н хүгжөөхын түлөө алдарта шэнэ илалтануудые туйлахыет...здын делегадуудта, НРБ-гэй коммунистнуудта, манай дүтын ... ба аха дүүнэр бологшо — бүхы болгар арадта хүсэнэбди.

...адай Болгариин ажалшадай дайшалхы манлай — Болгариин ...с партида алдар соло!

...ПСС-эй ба БКП-гэй, совет ба болгар арадуудай эбдэршэгүй ...рисаан улам бэхижэжэ, хэтын хэтэдэ мүнхэ оршог лэ!

...ласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй няг...... мандаха болтогой!

...мунизм мандаха болтогой!

...етскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

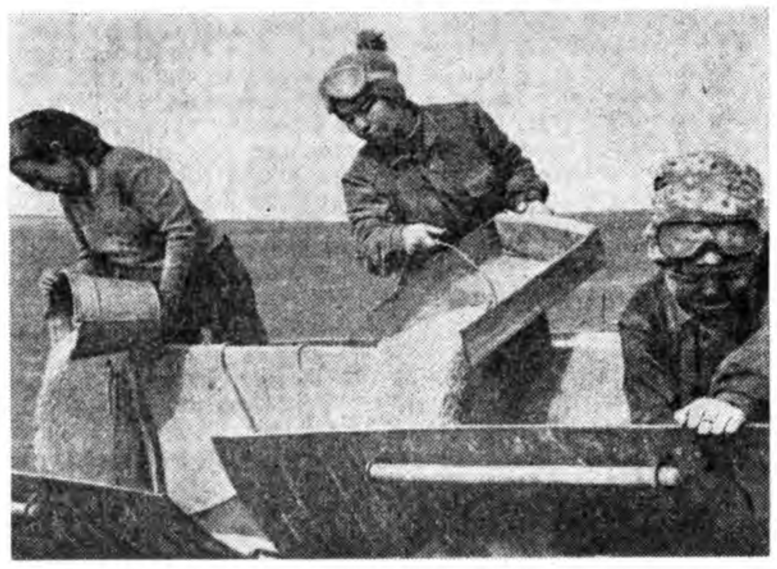
ТАРИЛГА ЭХИЛЭЭ

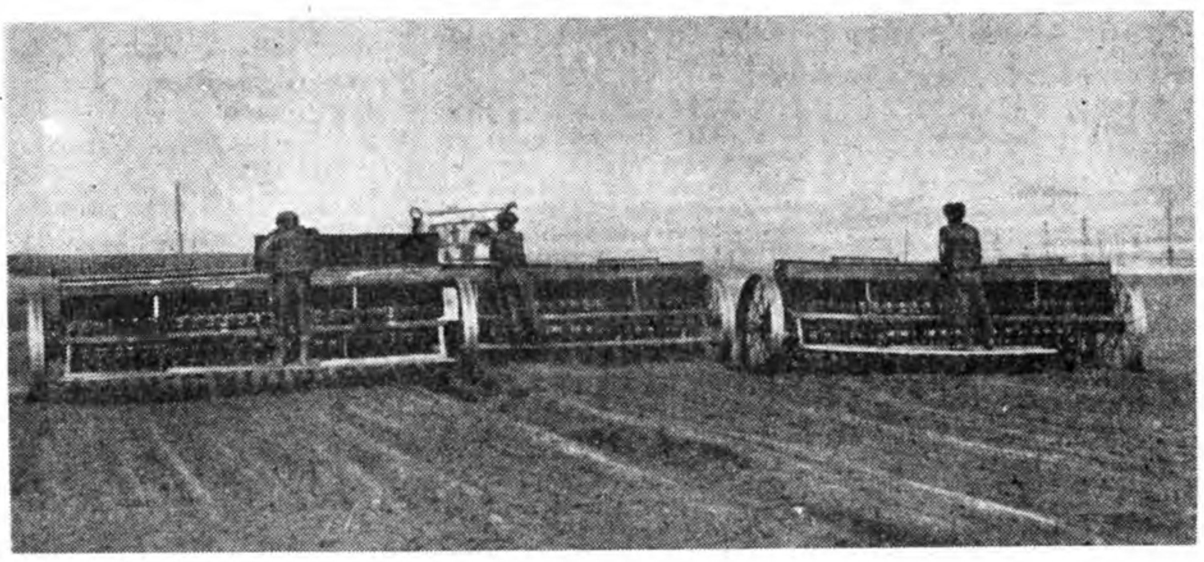
ФОТО-РЕПОРТАЖ

«Улаан Оронго» колхозой механизатор болон таряашад аймаг соогоо бултанһаа урид юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын хабарай тарилга эхилбэ. Түрүүшын хэдэн үдэрэй турша соо эндэхи таряашад 180 гектар газарта эртын тарилга хэһэн байна. Механизаторнууд К. И. Волосатов, В. Д. Цыретаров гэгшэдэй агрегадууд эдэ үдэрнүүдтэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: К. И. Волосатовай агрегадай сеялкэнүүдтэ Д. Гармаева, Н. Немчинова, Т. Бадмаева гэгшэд таряа ашана. Д. Д. Цыретаровай агрегат таряалан дээрэ.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.
Улаан-Үдын аймаг.

БАЯСАМААР МЭДЭЭСЭЛ

Манай газетын эмхидхэһэн хүдөө бэшэгшэдэй постые ударидагша **Галсан Аюшеевич ЦЫРЕНОВ** Хүрбын совхозһоо мэдээсэнэ:

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭБЭ

Ниитынгээ малай тоо толгой олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө Хүрбын совхозой ажалшад ехэ оролдолго гаргана. Гүрэндэ һү худалдалгаар тус ажахы нэгэдэхи кварталай түсэбые 176 процент дүүргээ, мяхаар—154 процент бэелүүлээ.

Ехэ һүнэй түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Тээгдын фермын һаалишад ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Эрхим һаалишад М. Мухомедзянова, Ж. Маланова, Ф. Батиева, Т. Фалилеева гэгшэд түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, нэгэдэхи кварталай эсэстэ совхозой дирекциин ба парткомой мүнгэн шанда хүртөө, тэдээндэ үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Түл абалга баһал муу бэшэ. Түрүү хонишод Х. Абрамов, М. Митыпова, Р. Нурмахметов гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 91—95 хурьгадые абажа, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

БАЯН УРГАСЫН БЭЛЭДХЭЛ

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үндэр баян ургасын түлөө тэмсэл тус совхоздо эршэмтэй ябуулагдана. Газар элдүүрилхэ, хабарай тарилгын бүхы техникэ гүйсэд заһабарилагдаа, шанарыньшье һайн. Сабшалан, таряалан дээрэ 5000 тонно наг шэбхэ гаргагдаа. Эндэ оньһожоруулагдаһан тусхай звено хүдэлмэрилнэ.

Куузику, овощой рассада тариха газарнуудта мүн лэ наг шэбхэ элбэгээр тараагдана.

Республикын колхоз, совхозуудай гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ тушаалгын ябаса тухай

1971 ОНОЙ АПРЕЛИИН 16-най МЭДЭЭН
(ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ПРОЦЕНТЭЭР).

Аймагууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн
Баргажанай	72	67	44
Баунтын	108	67	—
Бэшүүрэй	74	65	63
Зэдын	90	62	70
Яруунын	94	55	60
Загарайн	73	56	85
Захааминай	101	63	27
Кабанскын	51	56	116
Хэжэнгын	94	51	25
Хурамхаанай	77	76	51
Хяагтын	81	68	66
Мухар-Шэбэрэй	72	56	63
Ахын	60	48	—
Прибайкалиин	77	49	—
Хойто-Байгалай	60	108	—
Сэлэнгын	80	57	27
Түнхэнэй	76	46	89
Улаан-Үдын	78	65	83
Хоринн	76	83	83
Республика дотор бүхыдөө	76	60	80

...А ДҮҮГЭЙ ХАНИ БАРИСААН, НЭГЭДЭЛ

БКП-гэй X СЪЕЗД ДЭЭРЭ

... (ТАСС). Болгариин Коммунис партиин ...ъезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. ...ын 21-нэй үглөөнэй 9 часта «Универ... зал соо съездын ээлжээтэ заседани ... Түрүүлэгшээр һууһан БКП-гэй ЦК-...нбюрогой гэшүүн Б. Велчев КПСС-эй ... толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ үгэ үгэбэ.

Делегадууд ба айлшад нэгэн доро бодожо, нэрьемэ альга ташалган, «Ура» хашхаралдаан болоно. «КПСС! КПСС! КПСС!», «Хэтэ мүнхын хани барисаан!» гэһэн үгэнүүд зал соо дабтагдажа байба.

...ХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

... нүхэд!

... Коммунис партиин X ...олгариин бүхы коммуна... ажалшадта Советскэ ...ммунис партиин, бүхы ... нэрэһээ аха дүүгэйн... баяр манай делегаци ...ъездын хүдэлмэридэ ха... бидэнэрые уриһанай ... партиин Центральна ...нэн зүрхэнэйнгөө баяр ... хүргөөд, амжалтатай, ...ор ажаллахыень съез...дуудта хүсэнэбди.

Тодор Живковэй хэһэн Центральна Комитедэй ...идхэл дотор, делегадуу... үгэнүүд дотор тоологдашаг амжалта илалта...алис Болгариин бүхы ... эрхэбэшэ баясуулна. ...алта илалтануудтань ...ой оролдолго, социа...лаар болгар арадые лаб ...аар хүтэлэгшэ Коммуу...ын политикань бэелһэн

...ө баатар бүхы түүхээр, ...ал хэрэгээр, арад зон...ээр алба хэдэгээрээ ...ын байгуулалта ударида... байһанаа, ударидаха ... байһанаа Болгариин ... парти баталан харуулба. ...ленинизмдэ, пролетарска ...ализмда үнэн сэхэ ...н түмэн ажалшадтай ...эдэлгэ, тэдэнэй хүсэл ... мэдэжэ байлга—эгээл ...ар коммунистнуудта хү... оруулдаг. коммунист...циализмын түлөө бүгэдэ ...элэй бодото хүтэлбэри...ь болгодог байна. ...ын хүдэлмэришэн ангиин, ...ряашадай бата бэхи ха...бооны хадаа Болгариин

Коммунис парти Болгариин таряашадай арадай союз хоёрой аха дүүгэй олон жэлэй харилсаа холбоон дээрэһээ эли тодоор харагдана. Тэрэ харилсаа холбоониинь социализмын сурталай үндэһөөр болгар арадые нягтаар нэгэдүүлһэн байна.

Хаанта болгари Европын тон гээгдэнги оронуудай нэгэниинь байһан юм. Тиигээд империалис хорото ябуулгын хэгдэдэг газар, ээрхэг түримхэй ааша, фашис террор хэгдэдэг газар удаан саг соо боложо байгаа. Харин мүнөө болоходо. Болгари болбол шэнэ үеын хүсэтэ индустритай, түрүү хүдөө ажахытай һалбаран хүгжэжэ байгаа гүрэн болобо. Болгариин хото городууд тад ондоо болонхой. Тэндэхи хүдөө нютагынь танигдахаар бэшэ болон хубилаа. Мүнөөнэй Болгари өөрын эрхэтэ гүрэн, уласхоорондын байдалда эдэбхитэйгээр хабаадагша, социалис оронууд ба арадуудай аха дүүгэй бүлын тэгшэ эрхэтэ, хүндэтэй гэшүүниинь болонхой.

Нүхэдүүд, эдэ бүгэдые ажалшадай засаг, коммунистнуудай парти хэһэн, хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци, дарлалта богоолшолгоһоо сүлөөрһэн арад зон хэһэн байна.

Революционернүүдэй олон үеын туйлаха гэжэ үни холоһоо хойшо тэмсэжэ ябаһан социальна үндэһэн шухала асуудалнууд аха дүү социалис оронуудта мүнөө үедэ шиидхэгдэнхэй. Хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадал, хүдэлмэригүйдэлгэ усадхагданхай. Ажалша хүн бүхэн өөрынгөө ажабайдалай, өөрынгөө ороной эзэниинь болонхой. Энэмнай социализм ба коммунизм байгуулалгын бүри ехэ амжалта тээшэ этигэл найдабаритайгаар дабшаха бата һайн һуури, эгээн лэ зоримгой хараа түсэб бэелүүлхэ найдамтай үндэһэ һуури болоно. Гэхэтэй хамта, ерээдүйн байдал гээшэмнай һанаа зобоохогүй, бэеэ амар байлгаха—тиимэ байдал юм гэжэ гоёожо хэлэхээ коммунистнууд һананагүйл. Ниитын хүгжэлтын шата бүхэндэ ехэнүүдшье, орёошье зорилгонууд, ажал хэрэгүүд бии болодог юм. Социализм ба коммунизм байгуулха үедэ бэрхэшээлнүүдшье, зурилдөөнүүдшье ушардаг. Тэдэниие дабажа гараха хэрэгтэй. Гэбэшье, коммунистнуудай табидаг зорилгонуудта яһала хүрэжэ боломоор юм. Теэд тэдэ зорилгонуудта хүрэгдэхэшье байха!

Болгариин Коммунис партиин программа баталха X съезд танай парти ба ороной ажабайдалдахи шэнэ, шухала шатын эхиниинь болжо үгэнэ. Таанадтаяа хамта эдэ үдэрнүүдтэ хамта байлсажа, съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаха аргатай байһанаа ехэ зол, аха дүү партинууд болон арадуудые холбогшо эбдэршэгүй барисаанай гэршэ баримта гэжэ тоолонобди.

Болгариин Коммунис парти программынгаа проект зохёоходоо, социалис хубилалта соогуур олоһон дүй дүршэлдөө, Болгариин коммунистнуудай интернациональна алдарта заншалда—Благоевой ба Димитровой заншалда түшэглэхэ аргатай байба. Хүгжэнги социалис общество байгуулха, ажалшадай материальна ба сэдьхэлэй эрилтэ үлэмжэ дүүрэнээр хангаха эрид сэхэ хараа шэглэл программын проект дотор найруулагданхай. Энэнь тон шухала зүйл гээшэл, нүхэдүүд. Ажалшан зоной аша туһа харадаг

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Захааминай аймагай Баян-Голой совхозой хүдэлмэришэд партиингаа XXIV съездын материалнуудтай танилсажа, энэ түүхэтэ документнүүдые, гүнзэгыгөөр шудалжа байна. Юһэдэхи табан жэлэй асари ехэ түсэбүүдтэй танилсаха зуураа, өөһэдынгөө урдахи зорилгонуудые тодорхойлно.

Оронойнгоо хүдөө ажахые хүгжөөхэ тушаа парти, правительствынгаа анхарал оролдолго гаргажа байһанай харюуда бригада, гүүртэ бүхэн урдаа шэнэ зорилгонуудые табина. Зунай бэлшээриин үедэ бүхы совхозоороо эбэртэ бодо малай шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 900 граммаар

УЯЛГАЯА ШЭНЭЛНЭ

нэмээхэ гэжэ мал адуулагшад шиидэнхэй. Түрүү малшад Андрей Дамбаев, Геннадий Дагбаев, Ринчин-Доржо Найданов, Александра Эрдынеева гэгшэд залуу малай шэгнүүрые сүүдхын 1100 граммаар нэмээхэ гэһэн социалис уялга абаа.

Малай бэлшээриие зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар мүнөө жэлдэ тус ажахы гүрэндэ 700 центнерһээ бага бэшэ мяха түсэбһөө гадуур худалдаха юм.

Манай корр.

20 март — *Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха гэбшэгэй хоёр һара* — 20 май

Түрэл Коммунис партиингаа һаяхан үнгэрһэн XXIV съездын асари ехэ шиидхэбэри, мүн юһэдэхи табан жэлэй гайхамшагта хараа түсэбүүд манай совет ороной ажалшадай бүхы ажабайдалыень улам һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдана гээшэ.

Энээнние ехээр һайшаан, парти, правительствадаа үнэн сэдьхэлэй баясхалан хүргэжэ, совхозоймнай бүхы ажалшад, тэрэ тоодо манай луговодууд саашанхи ажалаа эршэдхэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ.

Үнгэрһэн ойн баярай жэлдэ манай Хүрбын совхозй ниитынгээ адууһа малые һайн тэжээлээр, илангала үбһөөр гүйсэд хангахын тулада бага бэшэ ажал хүдэлмэри хээ, муу бэшэ амжалташье туйлаһан байна.

Үбһэ ехээр абахын тула сабшалангаа һайжаруулха, шэнэ газар элдүүрилхэ, намаг хатааха, бургааһа арилгаха, болдог тэгшэлхэ талаар горитойхон хүдэлмэри хэгдээ. Энээнэй ашаар нёдондо совхозоймнай 3650 гектар сабшагдадаг газарһаа гектарай дунда зэргээр 9 центнер үбһэн хуряагдажа. хамта дээрээ 33616 центнер үбһэн абтаһан байха юм.

Тиихэдэ манай эрхим түрүү луговодууд Филимон Солдатов, Доржо Ракшаев болон бусадай звенонууд бүришье ехэ үбһэ абаа.

Тусхайлбал, луговод нүхэр Ракшаевай звено 200 га уһалууриин газарһаа гектар бүриин 21,2 центнер, Ф. Солдатовай звено — 449 гектар газарһаа га бүриин 14,1 центнер, Даба Ринчинимаевай звено — 13 центнер, Зунды Гашановай звено — 13,5 центнер үбһэ хуряагаа һэн. Урдань тэндэһээ гектарай оройдоол 4—5 центнер үбһэн хуряагдадаг байгаа.

Манай эндэхи гол горход һүүлэй үедэ уһа багатай болоһон, зариманиинь хаташаһан байха юм. Ушарынь хадаа һүүлэй хэдэн арбаад жэлэй туршада энэ багай ой модые хайша хэрэгээр, бодомжогүйгөөр отолһон, хада гүбээнүүдые нюсэгэн болгожорхиһон дээрэһээ боложо, анханайнгаа нюруу алдаһан, гол горход хатаһан байна.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, манай луговодууд үнгэрһэн намар, үбэлэй үедэ сабшалан дээрээ нилээд ехэхэн хүдэлмэри ябуулаа. Жэшээнь, тэндэ 3850 тонно наг шэбхэ гаргаа, 400 мянган кубометр ондоли-мүльһэ хүргөө, 120 тракторай шарга заһабарилаа, 110 шаргын шэнэ модон бэлэдхэгдээ. Мүн посхоод барих 6 мянган һургааг отологдожо, хэрэгтэй газарнуудтань абаашагдаһан байна.

ЛУГОВОДУУДАЙМНАЙ ҮГЭ БАТА

Мүнөө үедэ сабшалан һайжаруулха хоёр һарын хүдэлмэри түлэг дундаа. Табан трактортай оньһожоруулагдаһан отряд 1000 тонно наг шэбхэ сабшаланда гаргаад байнхай. Тэрэнһээ гадуур совхоз дотор бургааһа сэбэрлэхэ, намаг хатааха, болдогуудые жэгдэлхэ, эдэ газарнуудые элдүүлжэ хүрьһыень һайжаруулха талаар ехэ ажал ябуулагдана.

Энэ жэлдэ сабшалангай хажуугаар малай бэлшээри уһалха хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Илангаяа Алан, Намаг, Жэбхээһэн, Таһархайн талануудта ехэ ажал хэгдэхэ. Сабшалан, бэлшээри уһалха хүдэлмэридэ һаяар хэдэн бүлүүр станцинууд, мүн уһа сасан хаядаг «ДДН-45» түхэлэй оньһон түхеэрэлгэнүүд табигдахань.

Манай луговодууд үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ минеральна үтэгжүүлгэ аргагүй туһатай гэжэ һайн мэдэхэ болонхой. Тиимэһээ түсэбэйнгөө ёһоор энэ жэлдэ 1168 га сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулха юм. Тиигэбэшье энэ үтэгжүүлгыень «Сельхозтехникын» аймагай отделени асаруулжа үгэнэгүй. Жэшээнь, жэлэй нэгэдэхи кварталда үгтэхэ ёһотой 52 тонно, хоёрдохи кварталда — 11 тонно мочевинэ эльгээгдэхэ аад, мүнөө хүрэтэр нэгэшье тонно асарагдаагүй.

Һаяхан манай совхоздо бүхы луговодуудай нэгэ үдэрэй семинар-зүблөөн болоо. Энээн дээрэ 1970 оной дүн, байгша ондо луговодуудай бүтээхэ зорилго, сабшалан дээрэ ябуулагдаха агротехникын хүдэлмэриин түсэб харагдажа, сабшалан хайшан гээд зүбөөр уһалхаб, ажалай түлбэри яажа таарамжатайгаар үгэхэб гэжэ совхозой главна агроном Н. В. Евсеев, главна мелиоратор Р. В. Рачинский, Хориин уһалууриин системын управлениин мелиоратор С. Г. Кожевников, главна экономист И. Ф. Ширшов гэгшэд хөөрэжэ үгөө. Мүн луговодууд Д. Ракшаев, Ф. Солдатов, П. Мартынов гэгшэд өөһэдынгөө ажал хүдэлмэри, арга дүршэл тухайгаа хэлэбэ. Эндэ луговодууд шэнэ социалис уялгануудые абажа, өөһэд хоорондын мүрысөө баталаа.

Иигэжэ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ниитын адууһа малда гүйсэд дүүрэн хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, мяха, һү нооһо бүри ехээр абаха, совхозойнгоо ажахые улам саашань хүгжөөхэ талаар өөһэдынгөө бүхы арга боломжые элсүүлхэ гэжэ манай совхозой луговодууд шиидэнхэй.

Г. ЦЫРЕНОВ,
совхозой хүдэлмэрилэгшэ, хүдөө бэшэгшэ.

Хүндэтэ нэрэ зэргэ

СССР-эй Зам харилсаанай министр Бещев партиин XXIV съездын бүлэг делегадуудтай уулзалга хэһэн байна. Оронноймнай эрхим түрүү түмэр замшад сугларжа, ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэлдэжэ, һанал бодолоо хубаалдаһан юм.

Эндэ сугларһан бүлэг түмэр замшадта «Хүндэтэ түмэр замшан» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Улаан-Үдын локомотивна депогой машинист А. М. Барановта мүн лэ энэ үндэр нэрэ зэргэ олгогдоһон байна. Һаяшаг хамта хүдэлдэг нүхэдынь А. М. Барановые амаршалжа, саашадаа бүри һайнаар хүдэлжэ байхыень хүсэбэ.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

...ЗЕРБАЙДЖАНАЙ МИЛЛИАРД

... (ТАСС). Азербайджанда промышленна аргаар ...дааг болоһонһоо хойшо миллиард тонно нефть ...оо абтаба. Энээнтэй дашарамдуулан КПСС-эй ... Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ...анай ССР-эй нефтиин промышленностиин ...нүүд болон барилгануудай, эрдэм-шэнжэл... проектнэ институдуудай бүхы хүдэлмэри...женернүүд, техникүүд, алба хаагшад ба научна хүдэлмэрилэгшэдтэ, партийна профсоюзна ба комсомолой эмхинүүдтэ амаршалгын телеграмма ябуулһан байна. Мүн энэ гайхамшаг ушарта зорюулан Бакугай олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаан болобо.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг нэгэн һаналтайгаар баталан абаба.

БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

Үсэгэлдэр нислэл хотымнай Ленинэй ордено оперо болон баледэй театр соо Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 101 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Улаан-Үдын ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан болобо.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 101 жэлэй ой тухай элидхэл КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Б. С. Семенов хэһэн байна.

Баярай суглаанай түгэсхэлдэ республикын театрнуудай артистнарай хүсөөр һайндэрэй ехэ концерт болобо.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри—олониитэдэ

ТУСХАЙ ТҮСЭБӨӨР

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй гүн ехэ удха шанарые ажалша хүн бүхэндэ ойлгуулха гээшэ партиина организацинуудай мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго болонхой. Энэ хүдэлмэрине үргэн далайсатайгаар ябуулха зорилготойгоор КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой пропаганда ба агитациин таһагта тусхай штаб байгуулагдаа. Тэрэнние политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша В. Н. Гомбодоржиев хүтэлбэрилнэ.

Түүхэтэ съездын хүдэлмэрилжэ эхилһэн түрүүшын үдэрнүүдтэ агитколлективүүдые хүтэлбэрилэгшэдэй, агитпунктнуудые даагшадай, агитаторнуудай семинар үнгэргэгдөө. Тэндэ партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ абтаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэ тушаа, ажалшадай дунда ябуулагдаха ойлгууламжын хүдэлмэриин мүнөөдэрэй зорилгонууд тухай асуудалаар КПСС-эй райкомой хоёрдохи секретарь Р. Х. Жамсаранов элидхэл хээ. Тиихэдэ совет һунгуулиин системэ тухай аймгүйсэдкомой секретарь А. С. Щепина хөөрэжэ үгөө. Удаань аймагай «Знание» бүлгэмэй харюусалгата секретарь Г. Я Щепин уласхоорондын байдалаар лекци уншаа.

Аймагай түбэй эмхи зургаануудай, аймгүйсэдкомой болон партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэдһөө бүридэһэн 40 гаран лекторнууд бүлэг бүлэгөөрөө һуурин тосхон бүхэндэ ошожо, долоон үдэрэй туршада лекцинүүдые уншаа, агитаторнуудай семинар үнгэргэлтэдэнь партийна организацинуудта туһаламжа үзүүлээ. Жэшээнь, КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүн, МСО-гой түрүүлэгшэ С. Г. Ревенскиин хүтэлбэри доро гурбан хүн «Знамя Ленина» колхозой түб һуурин—Хушуун-Үзүүр, Галтай Дээдэ-һутай, Харгааһата тосхонуудта ошожо, съездын материалнуудаар хэдэн лекци уншаа, агитаторнуудай семинар үнгэргэлсөө. Тиихэдэ ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Ю. Ш. Парпаевай хүтэлбэри доро бүлэг лекторнүүд «Одон» совхозой отделени, бригадануудта ошоо. Тэдэнтэй хамта республикын Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй таһагай инструктор А. М. Щегаев тус ажахын үйлэдбэриин участогуудаар ябалсажа, хэдэн лекци, элидхэлнүүдые уншаһан байна.

Мүнөө аймагай ажалшадай дунда 406 агитатор, 190 политинформатор, 60 гаран пропагандист, «Знание» бүлгэмэй лекторнүүд болон соёлой гуламтануудай хүдэлмэрилэгшэд съездын шиидхэбэринүүдээр ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байна. Тиихэдэ аймаг дотор 35 агитколлектив, 28 агитпункт байгуулагданхай. Мүнөө 1400 гаран лекци уншагдаад, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөөд байна. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр ябуулагдажа байгаа ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэриин үдэр бүриин дүн, ажалшадһаа ороһон дурадхалнууд партиин райкомой пропаганда ба агитациин таһагай дэргэдэ байгуулагдаһан штабта шэнжэлэгдэжэ байдаг.

Партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые ажалша хүн бүхэндэ һайнаар ойлгуулжа үгэхэ хүдэлмэри хаана, ямар партийна организацида эмхи гуримтайгаар, мүнөөнэй эрилтэдэ харюусамаар ябуулагдажа байнаб гэһэн асуудалдамнай, партиин райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша Ц. Г. Замбалаев иигэжэ харюусаба:

—КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые хүн бүхэндэ гүнзэгыгөөр ойлгуулжа үгэхэ, абаһан уялга нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргүүлхэ хүдэлмэри «Эрдэм» совхозой, «Знамя Ленина» колхозой партийна организацинуудта һайнаар табигданхай. Жэшээнь «Знамя Ленина» колхозой партком энэ асуудалые заседани дээрэ хаража үзөөд, агитатор, политинформатор, лекторнүүд хаана, ямар үдэр лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэб гэһэн тусхай график зохёогоо. Лекторнүүд түрүүлэгшэ Ц. С. Семенов, ахамад агроном А. Б. Эрдынеев, Хушуун-Үзүүрэй сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Д. Д. Дамбаев болон бусад съездын материалнуудаар хэдэн лекцинүүдые үнгэргөөд байна.

Б. ЖАМБАЛОВ,
Манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кабанскын совхозой түрүү шубуушад Нина Ревина, Галина Житихина. М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

АЖАХЫН ТООСООНДО ОРОХОНЬ

КПСС-эй XXIV съездын материалнуудтай танилсажа, тэрэнэй түсэблэн хараалһан зорилгонуудые бэелүүлхэ тухай асуудал Бэшүүрэй совхозой коммунистнууд һаяхан хамтынгаа суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэбэ. Тэдэнэй зүбшэн хэлсэхэ юумэниинь яһала олон. Совхозынь энэ жэлһээ ажахын тоосоондо орохонь. Тиимэһээ эндэхи коммунистнууд өөһэдынгөө хэһэн ажалай дүн соголжо, ажахыдаа үшөөл бии байһан дутуу дундануудые элирүүлэн, тэдэнние усадхаха хэмжээ ябуулгануудые хараалба.

Совхозой главна ветврач В. А. Тарнуев суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, олон толгой мал гарзалуулһан малшад болон зооветеринарна мэргэжэлтэдые эрид шүүмжэлээд, малай гарзалалгые эрид хороохо, тэрэнэй ашаг шамые дээшэлүүлхын тула абаха хэмжээнүүдые дурадхаа. Тиихэдээ нүхэр Тарнуев ажахыдаа ветеринарна эмнэлгын газар, үбшэлһэн малые һүрэгһөөнь таһалжа эмшэлхэ байра бариха шухала гэжэ тэмдэглэбэ.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажахы дотор бүтээгдэхэеэ байһан томо барилганууд тухай совхозой главна инженер Очир Санжиев коммунистнуудтаа хөөрэжэ үгөө. 1971 ондо тус совхоздо ажал ехэтэй хүдэлмэри нилээд оньһожоруулагдаха. Жэшээлэн хэлэбэл, энэ жэлдэ гахайн, тугалай фермэнүүд гүйсэд оньһожоруулагдаха, Мотнягай һаалиин фермэдэ зайн галай хүсөөр үнеэдые һаадаг аппарат тодхогдохо юм. Мүн түлишын хүсөөр хүдэлгэгдэдэг двигательнүүд булта электродвигательнүүдээр һэлгэгдэхэ.

Совхозой директор Б. Б. Юмсунов ажахын тоосоондо орохо гурим тухай тобшо мэдээсэл хэбэ.

Коммунистнууд совхозойнгоо үйлэдбэриин түрүү зэргэдэ ябаха, ажахы хүтэлхэ, хүгжөөхэ, энэ түрүү аргые ажабайдалдаа нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой гэһэн тогтоол суглаан баталаа. Мүнөө совхозой бүхы табан эхин организацинуудай коммунистнууд суглаанайнгаа шиидхэбэрине ажалшадтаа ойлгуулха хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Энэнь партиин XXIV съездын арад зонойнгоо урда табиһан асари ехэ хараа түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулһан совхозой коммунистнуудай хубита болоно.

Х. ОЧИРОВ.

КПСС-ЭЙ XXIV СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАДУ

Найдабарииень харюулхаб

Юун гэжэ хөөрэжэ эхилхэеэ өөрөөшье мэдэнэгүйб. Сэхынь хэлэхэдэ, баяртамни заха хизаар гэжэ байхагүй. Хэзээдэшье иимэ ехээр баясажа үзөөгүйб. Областной партийна конференци дээрэ «Сэлэнгын совхозой һаалишан Долгор Дарижаповна Данзанова партиин XXIV съездын делегадаар һунгагдаба» гэжэ дуулахадаа, этигээгүй һэм. Хажуудаа һууһан хүнһөө хэн гэнэб даа гэжэ асуухадамни: «Танай нэрэ обог дурдаба», гээд тэрэ гарыем барижа амаршалаа һэн.

Съездын болохо үдэр ойртожо, Москва мордохо саг хүрэжэ ерээ бэлэй. Ниислэл хото холо юм гэлсэгшэ. Теэд бидэнэр 6 час ниидээд лэ хүрөөбди. Самолёдһоо буухатаймнай адли һайнаар угтаһан тээшэнь жэгтэй! Ялагар салагар хэдэн автомашинанууд гэнтэ бии боложо, маанадые һуулгаад, «Россия» гэжэ гоё һайхан гостиницада абаашаа.

Уданшьегүй съездын нээгдэхэ үдэр болобо. Съезднүүдэй ордон соо ороходо, һаргама һаруул, лампочкануудынь огторгойн одо мүшэдтэл үзэгдөө һэн. Съезд тухай хөөрэхэ гэхэдэ, хүн бүхэн газетэ уншаһан, телевизорээр хараһан, радиогоор шагнаһан байна ха юм даа. Орловско областиин «Заря мира» колхозой һаалишан К. Л. Смирновагай съезд дээрэ хэлэһэн үгэ намайе ехэтэ һонирхуулаа. Фермэ дээрэхи хүшэр ажал оньһожоруулха тухай хэлэхэдээ, юрэдөөл, миниин һанажа ябаһан һаналыем тэрэ хэлэһэн шэнги болоо һэн.

Съезд тушаа нэгэ үгөөр хэлэхэдэ: ехэл эбтэй эетэй, хани халуун хөөрэлдөөн болоо. Хүн бүхэнэй үгэ хэлэхые шагнахада, арад зоной байдалые һайжаруулха, зол жаргалтай болгохо, энхэ амгалан байдал сахин хамгаалха гэһэн нэгэн һаналтай байха юм. Хари холын оронуудай айлшад манай партиие угаа хүндэлдэг байһанаа мэдүүлээ.

Ленин багшын мавзолейдэ орожо хараабди. Агуу вождиингоо хүдэлжэ байһан кабинедые хараабди. Юрэдөө, Ленин багшамнай амиды мэндэ хажуудамни ерээд, арад зонойнгоо аша туһада байһандал болоо. Хаража, һанажа ябахада жэгтэй даа. Оюун ухаата энэ хүнэй сэсэн мэргэн һургаал заабариин ашаар юрын һаалишан буряад эхэнэр би түрэл партиингаа ехэ суглаанда хабаадалсажа, гүрэн түрын түүхэтэ хэрэгүүдые шиидхэлсэхэ зол хубитай байба гээшэ бэзэб гэжэ досоогоо бүтүү сэдьхэжэ ябааб.

Хяагтымнай механизатор ехэл дорюун зоригтой хүбүүн байшоо. Терешковатай уулзахадаа, манай Байгал шадар ошожо, Түнхэндэ амараа хамнайт. Хэр һайхашаагдаа гээшэб гээд асуугаа. Номин Байгал ехэл һайхан тунгалаг байна. Байгаалиншье Байгалдаал адли сэлгеэ тунгалаг. Үшөө дахин ошохо һанаатайб гээд Терешкова харюусаа. Нүхэр Л. И. Брежневэй хажууда Хурьгановнай ошожо, номдонь гарыень табюулжа абаа, хөөрэлдөө.

Партиингаа ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэй сугтаа фото-зурагаа а б х у у л а а б д и. Партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэй уулзажа хөөрэлдэһэн байнабди. «Байгалай дайшалхы арад» гэжэ тэрэ бидэнэрые нэрлээ. Иигэжэ магтуулхадаа баярлаабди. Үшөө һайнаар ажаллаха зориг бадараа бэлэй.

Хэды хоноод лэ таанад бултадаа нютагаа бусахатнай гээшэ. Съезд дээрэ шагнаһан, дуулаһанаа сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө нютагайхидтаа, партийна организациингаа бүхы коммунистнуудта дамжуулхыетнай найданаб гээд нүхэр Л. И. Брежнев делегадуудта хандаа һэн. Бишье түрэл нютагаа бусажа ерэһээр совхозойнгоо ажалша[...] нистнуудта съезд т[...] рөөб. Үбгэд хүгшэдһ[...] үхибүүд хүрэтэрөө с[...] ерэжэ, Москва тухай, [...] һонирхоно. Фермынгэ[...] дэлмэрилэгшэдтэ Моск[...] һан тухайгаа хөөрэжэ[...] Совхозойнгоо центр—[...] мэ ошожо, партийна [...] лаан дээрэ үгэ хэлээб. [...] шэ Карл Марксын [...] колхоз ошохо түсэбтэ[...] ябаһан тухайгаа [...] эдэбхитэдэй суглаан[...] хүм бэзэб даа. Съезд[...] рэжэ үгыт гэжэ ур[...] тань ошожо шадалаар[...] хүн аабзаб. На[...] ехэ найдабари үзүү[...] дань, яабашье арсажа [...] Урматай, баяртайл [...] шэб.

Москваһаа бусажа ерэ[...] яр дээрэм баяр болоо. [...] мэ март һарын дүнгэ[...] гынгэ аймаг соо түр[...] нуудай нэгые эзэлжэ, [...] райкомой дамжуулгын [...] та, үнэтэ бэлэгүүд[...] Иигэжэ миниингэ амж[...] талсан бэхилжэ ябаһ[...] төө баярые хүргэнэб.

Би өөрөө мүнөө 1[...] харууһалдагби. Нэг[...] һубайруулангүй булт[...] галлууяхаб. Жэлэй [...] үнеэн бүриһөө 2150 ки[...] һааха түсэбтэй һаа, [...] 2700 килограммда хү[...] һэн уялга абаа бэлэй [...] съездһээ бусажа ерээд [...] үнеэн бүхэнһөө 3000 [...] һү һаахаб гэжэ үгэеэ [...] дуулна гээшэб. КПСС-[...] съездын делегат болго[...] һунгаһандань, Буряада[...] на организацида үшөө [...] нние хүргэнэб, үнэн с[...] гэ баяр мэдүүлнэб.

Д. ДАНЗА[...]
Сэлэнгын совхозой һаа[...]
партиин XXIV с[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой эрхим токарь Григорий Емельянович Ткаченко. Энэ нүхэр өөрынгөө ажалда оролдосотой һайнаар хандажа, халаан бүриингөө даабарине 120—130 процент дүүргэнэ.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

БЭЛИГТЭЙ УХААЛАН ЗОХЁОГШО

Николай Фёдорович Чемезовэй цех сооһоо гарахадань, харанхы байба. Сиибэгэр хүйтэн үбэлэй огторгойдо тоогүй олон одо мүшэд гэрэлтэн носоно. Бэе бэедэнь дүтэхэноөр зэргэлүүлэн баригдаһан цехүүдэй үргэн һаруул сонхонуудаар электрын галай туяа адхарна. Хайшаашье эрьежэ харахадань галнууд, галнууд. Газаа үдэр шэнги. Николай Федорович нариихан зүргөөр яаралгүйхэн гэр тээшээ ошобо. Хэдэн үдэр соо электродвигателиин корпусой чертёж зуража дүүргэбэ. Тэрэнэй хараалһанай ёһоор электродвигателиин шэнэ корпусто түмэр багаар гаргашалагдадаг болохо байгаа.

«Двигатель бүхэнэй корпус шудхахада, нэгэ килограммаар бага шэрэм гаргашалдаг болоо һаа, манай заводойхид жэл соо хэды ехэ алмалта хэдэг болохо гээшэб» гэжэ цехэйнгээ начальнигта хэлэһэнээ элихэнээр һанана. Багашье һаань юумэ гамнаха, арьбалха хэрэгтэй. Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй электроцехэй хүдэлмэришэн Николай Фёдорович Чемезов энээн тушаа гол анхаралаа табидаг. Тиимэһээл урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлэдбэридөө олоор нэбтэрүүлжэ, ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлхэ, продукциин шанарыень һайжаруулха гэжэ эрмэлзэнэ.

Николай Федорович таби наһа хүрөөшье һаа, залияа бадаруулан хүдэлдэг гээшэ. Эрхим һайнаар хүдэлжэ, һайн шанартай продукци бүтээн гаргахыень залуушуулда заабарилһан лэ байдаг. Тиимэһээл залуу хүдэлмэришэд ажабайдалайнь намтараар һонирходог, жэшээ абаха гэжэ оролдодог.

Николай Федорович Чемезовэй һаял хори хүрөөд ябахадань, немец фашистнар Эхэ орондомнай добтолон ороо. Дайн байлдаан. Дайнай хүндэ замаар илалта тээшэ тэрэ дабшалсаа. Эхэ оронноймнай газар дайдые, завод фабрикануудые эзэмдэхээр эрмэлзэһэн хара һанаата хархис дайсадые өөрынь эшээн соо үй бута сохилсоод, түрэл Буряад ороноо бусажа ерээ һэн. Тэрэнэй үбсүүндэ «Улаан Одоной», «Дайшалхы Улаан Тугай», «Солдадай алдар» гэһэн орденууд, бэшэшье олон медальнууд толорон байдаг. Иимэ эрэлхэг габьяатай сэрэгшэ хүбүүн ажаллахадаашье абьяастай.

Тэрэ 1947 оной хабар ЛВРЗ-гэй (тиигэхэдэ ПВЗ байһан) электроцехтэ слесареэр абтаа бэлэй. Техническэ ямаршье бэлэдхэлгүй аад, гэнтэ электродвигательнүүдые заһабарилхань хүндэ һэн. Тиимэһээ Николай Чемезов эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлэн һураха гэһэн зорилго урдаа табяад, Улаан-Үдын Железнодорожно техникумдэ ороо бэлэй. Үдэрынь цехтээ ажаллаад, үдэшэ болоходо техникум тээшээ яараха. Эрэ хүн зориһондоо гэдэргэл, Николай Чемезов уданшьегүй техникумээ амжалтатай һайнаар дүүргэжэ, электромеханигай мэргэжэлтэй болоо.

Механигай мэргэжэлтэй болоходонь Николай Фёдорович Чемезовые участогай мастераар дэбжүүлээ. Электродвигательнүүдые өөрынгөө гараар заһабарилалсаһан, тэрэнэй технологи һайнаар шудалһан тула тэрэ ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шададаг.

Энээнэй хажуугаар урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгынгоо хүдэлмэридэ улам эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг бэлэй. РД-2 гэһэн маркын электродвигателиин якорь заһабарилхада олон бэрхэшээлнүүд тохёолдодог. Тиигэжэ зарим двигательнүүд муу шанартайгаар суглуулагдажа, болзорһоо урид хэрэгсэлһээ гарадаг болоо. Тиигэжэ хүсэтэ локомотивууд болзорһоо урид заһабарида орожо, ехэ гаргаша хэгдэдэг һэн. Тиин якорьнуудые заһабарилха шэнэ онол аргын дурадхал оруулха гэһэн даабари Николай Фёдоровичто үгтөө. Энээн тушаа тэрэ нилээд бодомжолжо үзөө. Голодоһоной гарадагые һайса шэнжэлээ. Николай Федорович Чемезовэй зохёоһон онол арга электродвигательнүүдые түргэнөөр, һайн шанартайгаар заһабарилха арга олгоо. Энэ дурадхалынь жэлдээ 14 мянган түхэригэй арьбалалта үгэдэг юм. Новосибирскын, Красноярскын, Шэтын болон бусад олон заводуудай мэргэжэлтэд энэ нүхэрэймнай, дурадхалаар һонирхожо үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэн юм.

Ажал хүдэлмэридөө дурлаһан, ёһотой хүдэлмэришэ хүн лэ ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлэн, һайн шанартай продукци улам ехээр бүтээн гаргахын тула бүхы хүсэ шадалаа зорюулдаг. Үндэр мэргэжэлтэй, олон жэлдэ хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болоһон Николай Федорович Чемезов бэшэшье олон үнэтэ дурадхалнуудые

ШЭНЭ ТАБАН[...]
ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШ[...]

үйлэдбэридөө нэбтэрүүл[...] Урдань электродви[...] дые заһабарилхадаа тэ[...] лыень абажа ядажа, е[...] дэг һэмди. Энээндэ ехэ[...] һаладаг байгаа. Никола[...] вич энээгээр ехэтэ һ[...] уданшьегүй электро[...] нүүдтэ тодхохо голой че[...] раа. Энэ дурадхалаар [...] мүлигдэжэ, электро[...] нүүдтэ тодхоһон юм. М[...] ноймнай түмэр замаа[...] пассажирска вагонуудай[...] двигательнүүдтэ Никола[...] чой дурадхалаар хэгд[...] нууд тодхогдоно. Эн[...] лынь ганса манай зав[...] бүри 6 мянган түхэриг[...] үгэдэг.

Үнинэй хүдэлмэришэ[...] нис ажалай ударник, [...] урлан нарижуулагша, [...] зохёогшо Николай Федо[...] мезов урагшаа һанал [...] Тэрэнэй туһаламжаар [...] хэй коллектив ажалайн[...] сые улам дээшэлүүлэн, [...] риингоо даабари амжалт[...] наар дүүргэнэ.

Тэрэ мүнөө цехэйнгээ [...] зохёогшодой, урлан [...] лагшадай бүлгэмые ху[...] дэг. Эдэнэр байгша он[...] дурадхал үйлэдбэридө[...] рүүлжэ, 17 мянган түх[...] махаар шиидэнхэй. Энэ [...] бэелүүлхэ байһаниинь д[...]

В. ЗОЛОТА[...]
ЛВРЗ-гэй хүдэлмэ[...]

АЖАЛАЙ БЭЛЭГ

Улаан-Үдэ хотын хэлхээ холбооной 13-дахи таһаг 1969 ондо коммунис ажалай предприяти гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Тэрэ гэһээр балайшье ехэ саг үнгэрөөгүй. Тус коллектив эбтэй эетэйгээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Наймадахи табан жэлэй даабарине эндэхи хүдэлмэрилэгшэд яһала һайнаар дүүргэхэһээ гадна, байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоонь урид бэелүүлбэ.

Тус таһагые даагша Е. Ф. Перелыгина коллективэйнгээ амжалта туйлаха хэрэгтэ нилээд ехэ габьяатай. Юуб гэхэдэ, тэрэ сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө анхаралтайгаар хандадаг, ажалай ульгэр жэшээ харуулдаг юм.

Телеграфистка Н. Н. Агафонова энэ таһагта гурбадахи жэлээ хүдэлнэ. Тиигэбэшье аха нүхэдэйнгөө туһаламжаар дуратай мэргэжэлээ эрхимээр шудалаа. 20 жэлэй туршада тус таһагай начальнигай орлогшоор хүдэлһэн М. Е. Зубарева Нинын ажалда саг үргэлжэ туһалдаг юм.

13-дахи таһагай хүдэлмэрилэгшэд 1971 оной газетэ, журналнуудта захил хүүлээ, түсэбөө үлүүлээд, 2554 хэһэг газетэ, 2800 хэһэг журнал хүн зоной дунда тарааһан байна.

Н. ХАЗАГАЕВ.

ОРДЕНТО МАЛШАНАЙ ОРОЛДОСОТО АЖАЛ

Далахайн совхоз мал үдхэдэг томохон ажахы юм. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада тус совхоз мяханай шэглэлтэй боложо, шанар һайнтай үхэрэй, адуунай мяха гүрэндөө тушаадаг болонхой. Үнгэрэгшэ табан жэл соо мяха абалга 48 процентээр, гүрэндэ худалдалга — 54 процентээр нэмээ. Малай тоо толгой олошоруулха түсэбшье холо үлүүлэгдээ.

10 гаран жэлдэ жэшээтэ һайнаар ажаллажа байһан түрүү малшан Жугдур Цеденовэй аша габьяа эндэ ехэ юм. Жугдур Ундеевич бүри 1966 ондо засаг түрын дээдэ шагнал хайрада—Ленинэй ордендо хүртэһэн байгаа. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада орденто малшан нэрэдээ хүрэмөөр ажаллажа гараа. Үдхэжэ, хаража байдаг гүүртынгээ үнеэдһээ жэл бүри дунда зэргээр 100 үнеэнһээ 95 тугал түлжүүлжэ байһан. Харин түсэбынь 100 үнеэнэй 75 тугал абахаар хараалагдаһан байдаг.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй гүйсэһэн ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, табан жэлэй түгэсхэлэй жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлаба. Гүүртээ даажа байхын хажуугаар өөрынгөө хабаатай 31 үнеэнһээ 33 тугал абажа, түлжүүлһэн байна. Тэрэнэй хүгшэн Мижит-Доржо Цыденова 30 үнеэнһээ 30 тугал абаа. Бүхыдөө гүүртэ дээрэ 122 үнеэд болон гунжадһаа 118 тугал абтажа түлжүүлэгдээ.

Хамагһаа олон тугал абажа, һайнаар түлжүүлжэ, баһал аймагай чемпион болоһон Жугдур Ундеевичтэй уулзажа, саашанхи зорилгонууд тухайнь асуухада, иигэжэ хөөрэнэ:

— Хүнэй һанаан урагшаал байгша гүб даа. Үшөөл һайнаар хүдэлхэ хүсэлтэйб. Шэнэ табан жэлэй түсэбүүдтэй танилсаад байхадаа, бүрил урматай, зоригтой ябагдана.

Саашань Жугдур Ундеевич совхозойнгоо урда байһан шухала зорилтонууд тухай хөөрэнэ.

—Шэнэ табан жэлдэ шиидхэхэ зорилгомнай хадаа үбһэ тэжээл лэ болоно. Энэ асуудал шиидхэбэл, һанаһан соогоо мяха, һү абахабди.

Тиигээд малшан үбһэ тэжээл дутамагтайһаа боложо, совхоздо залуу малай — бурау, хашарагуудай түргэнөөр томо болодоггүй, «багадаа дабжаардаг» байһан тухайнь, тиигэжэ ехэ мяхан алдагдадаг тухайнь шаналан хөөрэнэ. Жэшээлхэдэ, эдэнэй гүүртэдэ абтаһан тугалнууд зундаа сүүдхын 750—800 граммаар шэгнүүрээ нэмээжэ, үбэлжэлгэдэ ороходоо 180—190 килограмм татадаг. Тэдэнэй дунда эртэ гараһан зарим томонуудынь 2—2,5 центнертэйшье болоһон байдаг. Теэд нэгэ зунай ногоондо байһан мал иимэ болоһон аад, үбэлжэлгын 6—7 һара соо оройдоо томо болохоёо болёод, улам туража, зүдэржэ, зарим ушарта намарайнгаа шэгнүүрһээ һураггүй хүнгэршэдэг байна. Хахад жэлһээ үлүү саг соо харууһалуулаад, иигэжэ өөдөө гарангүй байдагыень үбһэ тэжээлэй дутамагһаа; хоёрдохёор, уужам, һаруул, дулаан байрагүй, һэтэ хагданда бэлшэжэ ондо ородогһоо болоно. Жэшээлхэдэ, январь соо Д. Норжитова, Б. Цыденов гэгшэдэй даадаг эрэ буруунууд сүүдхэдэ долоон граммаар шэгнүүрээ нэмээһэн байна. Энэ нэмээлтые нэмэлтэ гэжэ тоолохошье аргагүй. Тэрэшэлэн Д. Дылгиров, Д. Шагжиева гэгшэдэй даадаг гүүртэнүүдтэ буруу, хашарагууд январь соо зүгтөөл сүүдхэдэ хорёод граммаар шэгнүүрээ нэмээжэ байба. Февраль соо үбһэ тэжээл улам татаг, хямгатай боложо, мүн хэмһээ үлүү хүйтэн байһан ушарһаа түлжүүлгын буруу, хашарагууд гэнтэ зүдэржэ, шэгнүүрээ хороогоо. Иигээд лэ эдэнэр һэтэ хагданда ябажа, ногоо гаратар һайсахан тураад, дахин сэмгэлтэрээ, хорооһон мяхаяа хүсэтэрөө хахад зунаа барадаг байна бшуу. Харин Захааминай аймагай эгээ холын, һарьдагай захадахи Далахай нютагта зун орой ерэдэг, эртэ хюруу унажа, ногоон август соо хагдаршадаг. Иимэ ушарта тэжээлэй һайн бааза байгуулха гээшэ түрүүшын зорилго болоно.

Шэнэ табан жэлдэ совхоз 2050 гектарһаа бага бэшэ сабшалангаа ёһотойл үндэһөөрнь һайжаруулхаар түсэблөө. Энэ хүдэлмэриин эхэнхи хубинь «Сельхозтехникын» аймагай отделенида, «Бурводстройн» барилта-хабсаралгын управленидэ найдагдана. Хүсэтэ тракторнуудтай, тусхай техникэтэй эдэ организацинууд сабшалан үргэдхэхэ, намаг хатааха, бута, дэгнүүлтэй сабшалангуудай хүрьһэ һайжаруулхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай.

— Бүри мүнөө жэлһээ эхилээд далайса ехэтэйл ажал захалха гээд байнабди. Бил энээндэ ехэ баяртайб,— гэжэ Жугдур Ундеевич хэлэнэ. — Урданайхи шэнги «малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг болохо» гэлдэжэ байгаад, хооһон хуурайгаар шашалдаад, нөөхил малаа хооһо нойтоор байлгажа байха болобол, обоо-хүбөө мяха абаха гээшэмнай бэрхэтэй болохо.

Малшан үбгэнэй һанаагаа зобохошье ойлгосотой. Юундэб гэхэдэ, хэдэн жэлэй туршада энэ асуудал яһалашье табигдадаг. Суглаа, зүблөөнүүд дээрэ «шэхэнэй шиир болотор» хэлсэгдэдэг байһан. Теэд совхозой экономикын һула байһан ушарһаа сабшалангай хүрьһэ һайжаруулха хүдэлмэрине горитойхоноор ябуулха, ядахын сагта малайнгаа шэбхые гүйсэдөөр сабшалан дээрээ гаргаха арга олдодоггүй һэн. Машина, тракторнууд дутамаг байгаа.

Ойрын жэлнүүдтэ минеральна үтэгжүүлгэнүүд, янза бүриин трактор, машинанууд хүдөө ажахыда ехээр үгтэхэ, газарай хүрьһэ һайжаруулха хүдэлмэридэ мүнгэ зөөри ехээр һомологдохоор хараалагданхай. Жэшээлхэдэ, мал ажалай хүдэлмэрине, мүн тэжээл бэлэдхэлгые оньһожоруулха машина, зэр зэмсэгүүд орон соомнай аяар 6 миллиард түхэригтэ үйлэдбэрилэн гаргагдаха, хүдөө ажахыда эльгээгдэхэ байна.

Тиимэһээ холын Далахай нютагташье хүсэ ехэтэй техникэ ерэжэ, хэрэгтэй соонь мүнгэ зөөри һомологдожо, сабшалан, бэлшээриин ургаса эрид дээшэлүүлэгдэхэ, малай тэжээлэй асуудал эсэслэн шиидхэгдэхэ байһаниинь сохом. Мүнөө Жугдур Ундеевичэй үбэлжэжэ байһан Тудхалта гэжэ хүдөө голдо 6 гүүртэ мал байдаг, Эндэ урдань адагтаа 5000 центнер үбһэн абтадаг байһан аад, мүнөө 2500-гаад центнер абтана. Мүн бэшэшье сабшалангай ургасые ойрын жэлнүүдтэ [...] хынь хуушан хэмдэнш[...] һаа, хоёр дахин ехэ ү[...] абтадаг болохо.

Саашань нүхэр Цыде[...] үүлтэр һайжаруулха, ил[...] таг нютагуудта таараһа[...] мал үсхэбэрилдэг бо[...] ехэ һонирхолтойгоор хө[...] баад жэлэй саана [...] хальмаг үүлтэрэй бүха[...] рагдажа, үүлтэр һа[...] хүдэлмэри ябуулагдажа[...] байгаа. Энэ үүлтэр [...] тон таарамжатай байһан[...] ланхай. Хальмаг үүл[...] мяхалиг. Туруу хурсата[...] солбон туладаа хада уу[...] гоор, модотой, шугытай, [...] газарнуудаар һаадгүй я[...] гооной һайниие бэдэрэ[...] дэг, таргалхаар түргэн.

— Табан жэлэймнай [...] ямар байха ёһотойб гэж[...] Жугдур Ундеевич хөөр[...] гэлжэлүүлнэ.—Мүнөө [...] дээ дунда зэргээр арай г[...] бан центнертэй болгожо[...] худалдадаг байгаа һа[...] жэлнүүдтэ гурбан центн[...] та, тиигэһээр байтар[...] центнертэ хүргэхэ ёһот[...]

Д. ЦЫРЕНЖА[...]
мана[...]

БОЛГАРИИН КОММУНИС ПАРТИИН X СЪЕЗД

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

...эл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

...социализм айхабтар ехэ юм. Сохом тэрээгээрээ лэ ...гээшэмнай бата бэхи. ...-ленинизмын hургаалаар ...революционно ёhоор ху... хэрэгые ударидагша ком... ...уудта арад зон имагтал ...hээнь этигэн найдадаг.

...Союзай Коммунис пар... ...тариин Коммунис парти, ...бусадшье партинууд мүнөө ...тон үнэтэ баялигтай — со... ...ба коммунизмын түлөө ...интернациональна дүй ...болонхой. Коммунис ...өөhэдынгөө оронуудай ...халда тааруугаар тэрэ дүй ...хэрэглэдэг. Манай пар... ...манай ороной революционер... ...аха дүүгэй нягта барисаа... ...Болгариин Коммунис пар... ...түүхэ соогоо ажалла... ...сэhыень hайса мэдэнэбди. ...ба болгар коммунистнуудай ...эуй, дайшалхы хани бари... ...циалис оронуудай ниитын ...революционно хүсэнүү... ...тын фронтын бата бэхи ...ынь энээнэй урда тээшье ...байнашье, хойшодоошье

...табан жэл соо бэелүү... экономическа, политиче... ...социальна зорилгонуу... ...хэдээ, танай партиин ...дотор табигдаhан агуу... ...гонуудые туйлахадаа, ху... ...лта туйлаха халуун ху... ...совет коммунистнуудай бү... ...арадай гүн сэдьхэлhээ ...хыемни зүбшөөгыт, нүхэд ...уд.

...үүд! КПСС-эй hая дүүрэ... XXIV съездын hүүлээр удаан ...совет делегаци Софи ...ерэбэ. Советскэ Союзай ...нис партиин, Совет гүрэнэй, бүхы арадай ерэхэ табан ...бэелүүлхэ гол зорилгонуудые XXIV съезд тодорхойлhон байгаа.

Коммунистнуудай урда, бүхы совет арадай урда коммунис байгуулалтын дэлгэрэнгы хараа түсэб съездын шиидхэбэринүүдээр табигдаба.

Национальна политикын ленинскэ гол ёhонуудые шууд баримталан, СССР-эй бүхы социалис үндэhэ яhатанай улам ехээр hалбаран хүгжэхын тулада, тэдэнние удаа дараа улам дүтэлүүлхын тулада бүхы юумэ хойшодоошье партимнай хэхэ байха. Ниитын бүхы үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, эрдэм-техникын туйлалта арадай ажахыда түргэнөөр нэбтэрүүлхэ, хүтэлбэриин ба түсэблэлгын гурим улам hайжаруулха хараа шугамаа шэнэ табан жэл соо шууд шангаар саашадань бэелүүлхэбди. Бүгэдэ ниитын дунда hуралсалда дамжан оролгоёо дүүргээд, совет хүнүүдэй эрдэм болбосорол улам дээшэлүүлхэ бата бэхи үндэhэ hуури бии болгохобди. Арад зоной ажабайдалай материальна ба культурна хэмжээ улам дээшэлүүлхэ гэhэн гол зорилго шиидхэлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа бүхы hалбаринуудта зорюулхабди. Энэмнай манай бүхы политикын гол удхань болоно.

Съездын дүнгүүдые совет арад нэгэн hаналтайгаар hайшааба, партиин табиhан хараа түсэб бэелүүлхэ ажал эхилбэ. Манай урда ехэ ажалай, ехэ зорилгонуудай байгаашье hаань, дүүрэн амжалта туйлаха байhандаа этигэнэбди. Тэрэнэймнай лаб найдабаринь—орон соомнай бии боложо тогтоhон ажалай, политическэ эдэбхи үүсхэл болоно.

Ажалдаа, соёл болбосоролдоо, эрдэм, техникэдээ совет хүнүүдэй шэнэ илалтануудые туйлаhан тухай мэдээсэлнүүд үдэр бүри абтана. Дэлхэйе тойрон дабшаха «Салют» гэжэ научна станциин апрелиин 19-дэ замбуулин худар амжалтатайгаар табигдаhаниинь тэдэ гайхамшагта жэшээнүүдэй нэгэниинь болоно. Нүхэдүүд, энэмнай замбуулин шэнжэлэн шудалха хэрэгтэ шэнэ, ехэ алхам болохынгоо саада тээ, хүн түрэлтэндэ шухала энэ хэрэгтэ дам саашадаа дабшаха тон шухала шата боложо үгэнэ.

Манай партиин ажал ябуулгада, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэ энэ трибуна дээрэhээ үндэр сэгнэлтэ үгтэhэндэнь манай делегаци гүнзэгы ехээр баясажа байна. Аха дүүгэй иимэ hайн hанамжын түлөө, Советскэ Союзай Коммунис парти тушаа хани халуун үгэ хэлэhэнэйтнай түлөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан та бүгэдэдэ хүргэхэеэ hананаб. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша манай эгээн hайн хани нүхэр Тодор Живков түрүүтэй БКП-гэй делегациин манай съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаhанайнь түлөө баяр баясхалан баhа дахин элирхэйлэн мэдүүлхэеэ хүсэнэб. Ленинэй интернациональна заншалда КПСС хойшодоошье хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байха. Болгариин коммунистнуудтай, бусад социалис оронуудай коммунистнуудтай, социализм ба коммунизмын түлөө тэмсэгшэ бүхы анда нүхэдтэеэ хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо али болохоор бэхижүүлэн хүгжөөхэ юм гэжэ та бүгэдые найдуулхыемни зүбшөөгыт.

Нүхэдүүд! Социализмын байгуулалта орон бүхэндэ онсо өөрын шэнжэтэй байдаг гээшэ. Тиимэ байхашье ёhотой. Гэхэтэй хамта, бүхы социалис оронуудай хүгжэлтын юрэнхы хуули гуримай шиидхэхы удха шанарынь түүхээр баталагдаhан байха юм. Энээн тухайда БКП-гэй программын проект дотор тон зүбөөр хэлэгдэнэ. Тиимэhээ, жэшээнь, БКП-гэй X съездын хэлсэжэ байгаа асуудалнуудай, КПСС-эй XXIV съездын табиhан зорилгонуудай гүн гүнзэгы холбоотой байhаниинь зүндөө болоhон ушар бэшэл.

Ажалшадай байдал нилээд hайжаруулха зорилгын хоёр съездын гол анхаралда табигдаhаниинь зүб зүйл болобо ха юм. Тэрэ зорилго шиидхэхэ арга гэхэдэ—ниитын ажалай бүтээсэ улам саашадань дээшэлүүлхэ, мүнгэ зөөри ашагтайгаар гаргашалха бодомжотой политика бэелүүлхэ, арадайнгаа ажахын бүхы hалбаринуудые тэнсүү тааруу түсэбтэ ёhоор хүгжөөхэ асуудалиууд болоно.

Социалис демократи хүгжөөхэ, хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы үүргэ доро социалис обществын ангинуудай ба ниитын бүлэгүүдэй нэгэдэл бэхижүүлхэ гэхэ мэтын асуудалнууд социализмын оронуудтахи коммунистнуудай гол анхаралда ходо байдагыень КПСС-эй XXIV съезд, БКП-гэй X съезд дахин харуулба.

Марксистско-ленинскэ hургаалые орон ороной эрхэ байдалда тааруугаар хүгжөөлгын, ажалшадые коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлгын, хуушан үзэл сурталда эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэл ябуулгын тон шухала удха шанартай байhые манай хоёр съезд харуулба.

Бэе бэедээ харша үзэл сурталнуудай тэмсэл соогуур хэзээ хэзээнэйхидэ эрид сэхэ хараа бодол баримталнабди. Социализмынбодото туйлалтануудай үнэн ушарынь манай талада байна. Марксистско-ленинскэ hургаал гэhэн тон хурса зэбсэгтэйбди. Ажабайдалаар табигдаhан бүхы асуудалнуудта зүб харюу үгэхэдэ тэрэ hургаал туhалдаг. Ниитын хүгжэлтэ хүн түрэлтэнние социализмда шууд сэхээр абаашажа ябана. Теэд түүхын бүхы ябасаар тэрэ хүгжэлтын зүб гэжэ баталагдаhан туладань манай үзэл бодол тон ехэ хүсэтэй юм.

Тэрээнние hайса мэдэдэг манай дайсад үзэл сурталыемнай гутааха гэжэ али болохоор оролдодог. Бидэнэрэй, коммунистнуудай бүтээхэ гэжэ оролдожо байгаа агууехэ хэрэгэй зүб байhандань олон зоной этигэл найдабари hулаpуулха гэжэ дайсад хүсэдэг. Эгээл тиимэhээ, буржуазна номнолдо добтолго хэхэ, оппортунис, ревизионис, националис элдэб эсын ябуулгануудта эсэргүү тэмсэл хэхэ гээшэ — бидэнэй тон шухала зорилгонуудай нэгэниинь байгаа, байhааршье.

Нүхэдүүд! Түрүү хэдэ хэдэн оронуудта социализмын илалтань «дэлхэйн бүхы политикада шиидхэхы нүлөөтэй» байжа болохо гээд 1920 ондо В. И. Ленин хэлээ hэн. (Том 41, нюур 165). Эгээл тиимээр энэ хэрэгэй бүтэжэ байhыень бүгэдөөрөө харанабди. Социалис гүрэнүүд дэлхэйн бүхы хүгжэлтэдэ хүсэтэ нүлөө үзүүлдэг хүсэ шадалынь бүри мүнөөнhөө болобо. Социалис байгуулалтын нүлөөлэлгэнь уласхоорондын бүхы ажабайдалда, бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы заха хизаарта нэбтэрэн ороно. Социализм ба коммунизм байгуулхадаа манай ороной туйлаhан туйлалтанууд шэнэ ажабайдал байгуулхын түлөө, капиталай оронуудтахи ажалшадые мүлжэгшэ засаг унагаахын түлөө тэмсэлдэ урдын колонинуудай, бэеэ даанги бэшэ оронуудай үй түмэн зонние зоригжуулна. Дарлагданги арадууд болбол социализмын оронуудые өөhэдынгөө найдамжа, өөhэдынгөө түшэг тулгуури, үнэн зүйтэй амгалан тайбан байдал туйлаха арга гэжэ тоолодог байна.

Социалис гүрэнүүдэй саг үргэлжэ ехэ боложо байгаа хүсэ шадалынь, бүхы дэлхэйн дээрэхи революционно, сүлөөрэлгын, империализмда эсэргүү хүсэнүүдтэй эдэ гүрэнүүдэй харилсаа холбоониинь дэлхэйн ракетно-ядерна дайнай аюулhаа хүн түрэлтэнние аршалхын түлөө тэмсэлэй шиидхэхы эрхэ нүхэсэл мүн. Теэд сүлөөрэлгын хүдэлөөе дарахаяа эрмэлзэн, буу зэбсэгые империалистнуудай хэрэглэhэн газарта бүрил хатуу шанга харюу тэдээндэ үгтэнэ. Революционно хүсэнүүдэй интернациональна гуримаар hаналаа нэгэдэлгэ гээшэнь юун бэ, империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэгшэдые социализмын оронуудай дэмжэлгэнь али зэргын ашатайб гэжэ тэдэнэр өөhэдынгөө дүй дүршэл дээрэhээ ойлгожо абана. Американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү Вьетнамай, Лаос ба Камбоджын патриодуудай амжалтатай тэмсэл, араб оронуудтахи түрүү засаг түрые унагааха гэhэн империалис түсэбүүдэй бурууталга энээнние эли тодоор харуулба.

Европын арадуудай хоорондохи бата бэхи эб найрамдалай, аюулгүй байдалай, хэн хэндээ ашатай харилсаа холбооной түлөө тэмсэлдэ социалис оронууд ехэ амжалта туйлаа. Теэд энэ талаар үшөөл ехэ юумэн хэгдэхэ ёhотой.

Нүхэдүүд, тобшоор хэлэхэдэ, мүнөөнэй дэлхэй дээрэ социалис оронууд hайн hайхан, агууехэ үүргэ дүүргэнэ. Бидэнэр, коммунистнууд, ангиингаа талаар аха дүүнэрэйнгээ урда, бүхы дэлхэйн ажалшадай урда интернациональна баhал ехэ харюусалгатайбди. Теэд социализмын оронуудай бүри нягта, бүри эбтэй байхадань, уласхоорондын оршом соо бүрил эбтэйгээр ажаллахадань, тэдэнэй түүхэтэ үүргэнь улам hайнаар дүүргэгдэхэ гэжэ hайса мэдэнэбди.

Социалис эбтэ бүлые бэхижүүлгэдэ Болгариин коммунистнуудай оруулhан ехэхэн хуби нэмэрние үндэрөөр сэгнэнэбди. Социалис экономическа нэгэдэл улам хүгжөөхэ, социалис туйлалтануудые уласхоорондын оршом соо хамгаалха хүдэлмэридэ, Варшавска договорые саашадань бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые зохёолгодо Болгариин Коммунис парти социалис интернационализмын хараа бодол эрид сэхээр баримталдаг байгаа, мүнөөшье баримталhаар. Хани нүхэдынь бологшо бидэнэр тэрэнэйнь түлөө энэ партиие ехээр хүндэлэгшэбди.

Советскэ Союз ба Болгари, аха дүү бусадшье социалис гүрэнүүд. Варшавска договорто хабаатай союзнигууд эб найрамдалые, арадуудай эрхэ сүлөө хамгаалха ленинскэ политика эдэбхитэй шангаар бэелүүлхээр эрид шиидэнхэй байhанаа манай арадуудай үмэнэ, бүхы дэлхэйн үмэнэ сэдьхэлээ ехээр ханангяар мэдүүлжэ шадаха байнабди. Манай бата нэгэдэлые хэншье, хэзээшье эбдэжэ шадахагүй! КПСС-эй XXIV съезд дээрэ, мүн эндэшье, Болгариин коммунистнуудай съезд дээрэ манай партинуудай гадаадын политическэ адли программа зохёогдоhон ушарынь тэдэнэй тодорхой жэшээнүүдэй нэгэниинь болоно.

Эб найрамдалай, уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө, бүхы арадуудай эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэнэбди. Бүхы оронуудай ажалшад манай зорилгонуудые дүтынгөө хэрэг гэжэ тоолоод, hайнаар ойлгодог, халуунаар hайшаан дэмжэдэг. Манай талада — түүхын хүгжэлтын хуули ёhонуудай илагдашагүй хүсэниинь. Тиимэhээ уласхоорондын оршон байдалда гэнтын ямаршье орёо бэрхэшээлэй тохёолдоо hаань, Болгариин, Советскэ Союзай ба социализмын бусад оронуудай коммунистнуудай бүтээхэ гэжэ оролдожо байгаа үнэн хэрэгынь бүхы хүн түрэлтэнэй аша туhада илан мандаха гээд лаб мэдэнэбди.

Нүхэдүүд! Үгэеэ дүүргэхэ дэрээ, ажалдаа бүри ехэ амжалта туйлахыень, социалис Болгариин улам жаргалтайгаар hалбаран хүгжэхыень та бүгэдэдэ, республикын бүхы ажалшадта дахин хүсэхэеэ hананаб. Болгариин Коммунис партиин X съездын хүдэлмэри, тэрэнэй шиидхэбэринүүд манай аха дүүгэй харилсаа бэхижүүлгэдэ, социализмын оронуудай дайшалхы барисаа бэхижүүлгэдэ бүри ехээр туhалха гэжэ этигэжэ байнабди.

Болгар газар дээрэхи социалис байгуулалтые зоригжуулан эмхидхэгшэ—Болгариин Коммунис парти мандаха болтогой!

Совет ба болгар арадуудай аха дүүгэй хани барисаан, эдэнэй эбдэршэгүй харилсаа холбоон hалбаран мандахань болтогой!

Эб найрамдалай, демократиин ба дэбжэлтын түшэг тулгуури— дэлхэйн социалис байгуулалта хүгжэжэ, бэхижэжэ байг лэ!

Мүнөө үеын революционно хүсэнүүдэй, тэдэнэй манлай, —дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл мандаха болтогой!

Маркс, Энгельс, Ленинэй мүнхэ hургаал илан мандахань болтогой!

* * *

Тэрэнэй hүүлээр БКП-гэй ЦК-гай ба БКП-гэй Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэлгэ съезд дээрэ үргэлжэлбэ.

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ ХУБИСХАЛАЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ХАНИ БАРИСААНАЙ ТОЛОТОМО ГЭРШЭ

...нголдо арадай засагай тог...ноной удаа СССР МНР хоёрой ...ондо соёл культурын та...бата холбоон байгуулагдаа ...эй. Арадай ажахын элдэб ...баринуудта ажаллаха монгол ...жалтадые манай орондо бэл...ушар энэ харилсаа холбоо...нэгэ шухала зорилго болодог ...ан. Монголнууд гол түлэб ...сквада, Ленинградта, Эрхүүдэ, ...ан-Үдэдэ hурадаг байгаа. Тии...МНР-эй гэгээрэлэй министер...тэрэ hуралсал хүтэлбэрилхы...РСФСР-эй арадай гэгээрэлэй ...иссариадые гуйhан байгаа. ...нголой түлөөлэгшэдэй юрэнхы ...эй hуралсал эрхилдэг эм...нууд Эрхүүhээ Верхнеудинск ...игдаhан юм. СССР-эй, МНР-эй ...вительствануудай хоорондохи ...ээнэй ёhоор, монгол хү...басагадые hургаха рабфак ...30 оной январь hарада Верх...удинскдэ нээгдэhэн байна. Мон...оо ерэhэн hурагшадые дун...ба тусхай дээдэ hургуулинууд...орохоор бэлдэхэ гэhэн гол зо...ло тус рабфагай урда табиг...hон.

Верхнеудинск хотодохи мон...шуудай hурадаг рабфак бүхы ...эрьтэхи эгээн томо hургуули...дай нэгэн бэлэй. Верхнеудинс...и рабфак 10 жэлэй (1930—...40 он) туршада монгол хүбүүд, ...агадые амжалтатайгаар hур...а, хүмүүжүүлээ. Жэл бүри ...голhоо хэдэн арбаад hураг...д энэ рабфагта эльгээгдэдэг ...эй. Тэдэнэй олонхинь ород ...э мэдэхэгүй байгаа. Ушар тии...эдэ рабфагай байгуулагдаhан ...түрүүшын үдэрнүүдhээ эхил...ород хэлэ шудалха асуудал...горитой анхарал хандуулагда...hан.

Республикын партийна орга...н, олониитын эмхинүүд Улаан...дэхи Монголой рабфагай хү...лмэри тушаа оролдолго гарга...байгаа бшуу.

Монголой hурагшадай рабфак ...аудиторитой, уужам байратай, ...ын библиотекэтэй, столово...й, дачатай, хамhабариин ажа...най байhан юм. Монголой раб...та республикын эрхим багша...р худалөө. Рабфагай директор ...Б. Шагдыров, hуралсалай та...ые даагша К. А. Олзоев, баг...шанар М. Н. Хабаев, Н. Д. Шу...ков, И. В. Баранников, С. А. ...маганова, А. А. Колотова, ...Д. Дабжаев, Я. М. Боннэр бо...н бусад Монгол ороной мэр...жэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ бү...хүсэ шадалаа зорюулhан юм. ...наэй диилэнхи олониинь мон...хэлэ hайнаар мэдэдэг бай...а. Тиимэhээ рабфагай монгол ...урагшадта заахадань нилээд ...туhалаа. МНР-эй Гэгээрэлэй ми...нистерствын зүгhөө эльгээгдэhэн ...Жамсолсурэн, Цыренжап, Доржи...Бато болон бусад монгол хэлэ заадаг hэн, тэдэнэй ажал ябуулга нилээд ехэ удха шанартай бэлэй.

Студентнүүдэй эстетическэ хүмүүжэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдадаг hэн. Хүгжэмэй багша Я. М. Боннэр уран hайханай бүлгэмые эрхимээр хүтэлбэрилхэhөө гадна, хэдэн арбаад хүгжэмшэ—студентнүүдые, духовой, струнна оркестрнүүдые, ород ба монгол хоор эмхидхэhэн юм. Рабфагай директор Б. Б. Шагдыров РСФСР-эй Наркомпросто бэшэг бэшэхэдээ иигэжэ мэдээсээ hэн. «Монгол студентнүүд хүгжэмдэ ехэ дуратай байhанаа харуулаа, тэрэшэлэн 2—3 hарын туршада тон орёо хүгжэмэй номернуудые гүйсэдхэхэ шадабари болоно».

1940 оной июнь hарада Монголой рабфагай студентнүүд, багшанарай коллектив Улаан-Үдын олониитэтэй хамта рабфагай эмхидхэн байгуулагдаhаар 10 жэлэй ойе тэмдэглээ. Монголой рабфак энэ үнгэрhэн үе сагай туршада нилээд ехэ амжалта туйлаhан байна.

Рабфагай 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь Ю. Цеденбал амаршалгын иимэ телеграмма эльгээhэн юм:

«Улаан-Үдын Монголой рабфагай студентэр ба багшанарай бүхы коллективые 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан амаршалнаб. Танай hуралсалда, МНР-эй залуу кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ саашадаа амжалта туйлахыетнай үнэн зүрхэнhөө хүсэнэб. Эрхим hайнаар hураха, ажалай журам сахиха гэhэн зүбшэл хуушан студентын зүгhөө Монголой рабфагай бүхы студентнүүдтэ үгэхэ байнаб».

Монголой рабфагай 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан, МНР-эй Министрнүүдэй Совет hуралсалай, хүмүүжүүлгын талаар ехэ хүдэлмэри хэhэнэйнь түлөө рабфагай бүлэг багшанарые шагнаhан, үнэтэй бүлэгүүдые барюулhан юм. Тус рабфагта 10 жэлэй туршада ажаллаhан хүгжэмэй багша Я. М. Боннэр, математикын багша С. А. Хамаганова гэгшэд МНР-эй Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаhан. Рабфагай директор Б. Б. Шагдыров, директорэй орлогшо Н. Ч. Бадмаев, багшанар А. А. Алсыкова, С. И. Забанов, Цыденжап, Доржи-Бато МНР-эй правительствын грамотануудаар, гарай часаар шагнагдаhан юм.

Монголой рабфагhаа гадна, Хяагтын багшанарай училищиин дэргэдэ монгол отделени нээгдээ hэн. Тэрэ отделенидэ 1934 онhоо 1940 он болотор МНР-эй эхин hургуулинуудай олон багшанар эндэ бэлдэгдэhэн түүхэтэй.

Монголой рабфагай директор 1940 оной майн 19-дэ МНР-эй премьер-министр маршал Чойбалсанда иигэжэ мэдээсээ hэн:

«Монголой рабфак үнгэрэгшэ жэлэй, мүн байгша оной үнгэрhэн четвертьнүүдтэ орходоо 1939—1940 оной hуралсалай гурбадахи четвертиие нилээд ехэ амжалтатайгаар дүүргээ.

...Бүхы студентнүүдэй 46 процент гэхэ гү, али 87 хүн отличнигууд ба ударнигууд болонхой..»

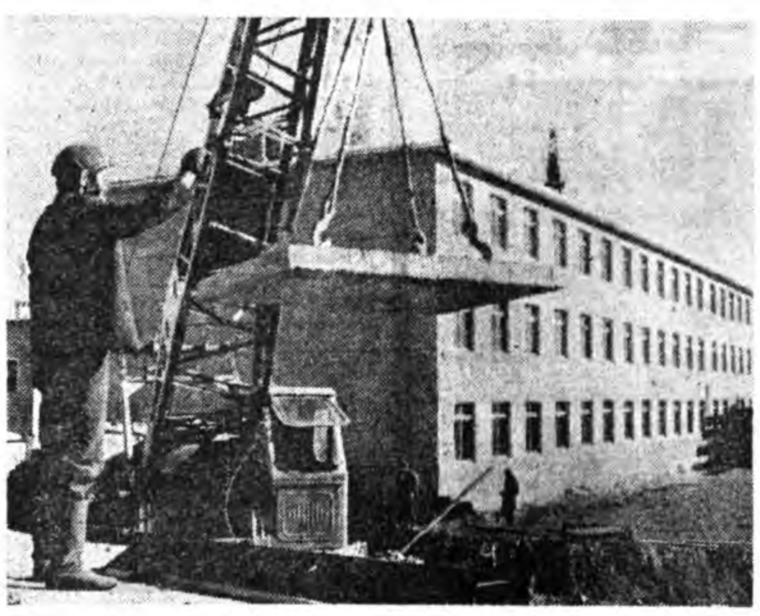
1940 оной сентябриин 1-hээ Улаан-Үдэдэхи Монголой рабфак гурбан жэлэй болзортой Монголой багшанарай училищи болгогдон хубилгагдаhан юм. Энээнтэй дашарамдуулан, Хяагтын училищиин монгол отделени тэрэ училищитай нэгэдэhэн юм. Монголой Арадай Республика тэрэ үедэ юрэнхы эрдэмэй олон hургуулинуудтай болоhон, гэбэшье эдэ hургуулинуудта хүдэлхэ кадрнууд тэрэ үедэ дуталдадаг байhан. Монголой багшанарай училищида хамта 202 студент hурадаг бэлэй.

1941 оной май hарада СССР МНР хоёрой хоорондохи хоёр талын хэлсээнэй ёhоор, Монголой багшанарай училищи МНР-тэ байрлахаар шиидхэгдээ hэн. Тэрэ захиралта соонь иигэжэ бэшээтэй байдаг: «1941 оной июлиин 1-hээ Улаан-Үдэдэхи Монголой багшанарай училищиие Монголой Арадай Республикын Улаан-Баатар хотодо байрладаг болгохо. Монголой Арадай Республикын 20-дохи ойтой дашарамдуулан, СССР-hээ бэлэг болгон, багшанарай училищиие кабинедүүд, лабораторинуудай түхеэрэлгэнүүд, мүн библиотекыень МНР-эй правительствада дамжуулан үгэхэ. Улаан-Үдэдэхи Монголой рабфак монгол залуу хүбүүд, басагадые ажал ябуулгадань бэлдэхэ эрхим hайн hургуули боложо үгэhэн байха. 400 гаран хүн энэ училищи дүүргээд, арадай гэгээрэлэй эмхи зургаануудта хүдэлдэг болонхой. Монгол орон рабфак дүүргэгшэдээрээ омогорходог юм. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал 1934 ондо энэ рабфак дүүргэhэн юм. 18 наhатай байхадаа нүхэр Цеденбал Эрхүүгэй финансын экономическа институтда тэрэ жэлдээ ороhон.

Улаан-Үдэдэхи Монголой рабфак дүүргэгшэдэй олонхинь мүнөө партийна хүдэлмэрилэгшэд, инженернүүд, багшанар, агрономууд болонхой. Тэдэнэр Улаан-Үдэдэ hуража, эрдэм бэлигтэй эхи абаhанаа дурасхаал болгон хадуужа ябадаг.

Буряадай АССР-эй, Монголой Арадай Республикын хоорондохи харилсаа холбоон мүнөө улам бэхижэжэ байна.

А. НЕЛЮБИНА,
Буряадай АССР-эй гүрэнэй архивай научна хүдэлмэрилэгшэ.

Монголой Арадай Республикын город болон хүдөө нютагуудта СССР-эй туhаламжатайгаар интернат hургуулинууд олоор баригдана. hургуулинуудай дэргэдэ клуб, спортын зал, багшанарай ажаhууха байрын гэрнүүд бодхоогдодог юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гоби-Алтайн аймагай Алтай хотодохи hургуулиин байшангай барилга дээрэ.

АПН-эй фото.

Редакцида харюусана

„Дуугархаа болиhон телефон“

Баргажанай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 1970 ондо 64 номертой автомат телефоной станци тодхогдоhон байгаа. Колхозой таряан ажалай 1-дэхи станда табигдаhан телефоной хүдэлхэеэ болиhон тухай «Дуугархаа болиhон телефон» гэжэ фельетон манай газетын мартын 20 ной номерто толилогдоhон байна.

— Телефоной муугаар хүдэлжэ байhан тухай материал хаража үзэгдөө. Тэндэ хэлэгдэhэн баримта, шалгалтаар тодоруулагдаба. Монтёрой үгы дээрэhээ хүдэлхэеэ болиhон телефон заhагдаа гэжэ Баргажанай хэлхэе холбооной отделениин цехэй начальник нүхэр Галсанов манай редакцида мэдээсэбэ.

Ажалшадай бэшэгүүд

МАЛШАДАЙ БАЯР

Загарайн аймагай Ацагадай найман жэлэй hургуулида hүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ барилганууд бодхогдоо. hургуулиинь байра үргэдхэгдэбэ, hургуулиин хоёрдохи байшан эндэ баригдаад, тэрэнь залгагдажа, үшөө ехэ болгогдоhон байна. hуралсалай жэлдэ hурагшад уужам, hаруул таhалганууд соо номоо үзэнэ.

Эрхирэгэй совхозой Добо-Енхор, Арбижал нютагуудай малшадай үхибүүд интернадта байжа hуранад. Эндэнь улаан булантай, hурагшад сугларжа, телевизор харадаг. Хүүгэдээ иимэ байрада байлгаад, hургажа байhан түрэлхид ехэ баяртай.

Г. БАЗАРЖАПОВ.

УНШАГШАДТА ТУҺАЛАМЖА БОЛГОН

А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIV съезддэ зорюулан ниитэ-политическэ литературын нэгэ hарын выставкэ эмхидхэhэн байгаа.

Съездын хүдэлмэрилжэ байhан үедэ «КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ», «Мүнөөдэр съезд дээрэ» гэхэ мэтэ булангууд нээгдэhэн. Тиихэдэ Л. И. Брежневэй, А. Н. Косыгинай хэhэн элидхэлнүүд библиотекын уншагшадта тайлбарилан ойлгуулагдажа байгаа.

«Буряад оромнай түсэбтэ шэнэ 5 жэл соо» гэhэн булан баhал hонирхолтой байба. Юуб гэхэдэ, 9-дэхи табан жэл соо түрэл республикымнай урган hалбарха шэнжэ шарай, хараа түсэб тэндэ дэлгэрэнгыгөөр харуулагдаhан байгаа бшуу.

Мүнөө үедэ библиотекэ соо «Архитектура — искусствын hалбари» гэhэн темээр выставкэ нээгдэнхэй. Тэрэ хэдэн шатаhаа бүридэнэ. Түрүүшынь шатада ородой эртэ урда сагай барилгын искусство харуулагдана.

Е. ЖАРКОВА.

ҺАЙН ОЛЗОБОРИЛГО

Түрэл партиингаа XXIV съездын хүдэлмэриеэ дүүргэхэ үдэрые Баргажанай аймагай «Путь Ленина» колхозой загаhашад ажалдаа горитой амжалтатайгаар угтаhан байна. Тиин апрелиин 1-нэй үдэр хаягдаhан губшуураар Д. И. Милюшкинэй бригада 180 центнер загаhа баряа. Энэнь гайхалтай hайн дүн! Үшөө нэгэшье бригада иимэ үрэ дүн мүнөө хүрэтэр харуулаадүй юм.

Тиихэдэ К. З. Алексеевэй бригадын гэшүүд тэрэ үдэр мүн лэ hайнаар хүдэлөө. Тэдэнэй бариhан 120 центнер загаhан баhал ехэ амжалта бшуу.

Байгша оной хоёрдохи кварталые загаhашад олзотойгоор эхилээ. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр сэдьхэлээ баясаhан Баргажанай загаhашад декабриин 25-да жэлэйнгээ даабари дүүргэхэ уялга абаба.

Ю. ДОРОНИН.

ЭРХИМЛЭГШЭДТЭ—УЛААН ТУГ

Залуушуулые сэрэгэй албанда бэлдэхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулагдана. Сэрэгэй албанда татагдаха залуушуулай дунда найман класс дүүргээшэдэй, «Эхэ ороноо хамгаалхаар бэлэн би» гэhэн значкистнуудай, спортын разрядтай, тусхай мэргэжэлтэдэй тоо урда жэлнүүдэйхиhээ улам олошорhон байха юм.

Улаан-Үдын Советскэ район СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй албанда hайн бэлэдхэлтэй залуушуулые эльгээhэн байна. Сэрэгэй албанда татагдагшадай олонхидынь значкистнууд, спортын разрядтай болоhон, мүн hуралсалай талаар найма ба дээшээшье класс дүүргэhэн байха юм. Тэрэшэлэн Баргажанай, Прибайкалиин аймагууд энэ талаар hайн амжалта туйлажа, социалис мүрысөөндэ түрүү hууринуудай нэгые эзэлэлсэбэ.

Аймагуудай хоорондо дэлгэрhэн мүрысөөндэ Улаан-Үдын Советскэ район (КПСС-эй райкомой секретарь Ф. И. Ченкиров, райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Д. Минеев, районой сэрэгэй комиссар Я. П. Емельянов, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь В. Е. Белоусов) түрүү hуури эзэлжэ, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан-туг 200 түхэриг мүнгэн шан абаха болобо.

Баргажанай аймаг (КПСС-эй райкомой секретарь В. П. Шабагоров, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Н. Михайлов, аймагай сэрэгэй комиссар И. И. Янушевский, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Н. И. Патроков) хоёрдохи hуури эзэлжэ, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй грамота, 150 түхэриг мүнгэн шанда хүртэhэн байна.

Гурбадахи hуури эзэлhэн Прибайкалиин аймагта (КПСС-эй райкомой секретарь Н. Е. Шелковников, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ П. В. Бахаев, аймагай сэрэгэй комиссар В. Г. Панков, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь А. Б. Имыкшенов) КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй грамота, 100 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха болобо.

Тэрэшэлэн Зэдын, Кабанскын аймагууд СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алба хэхээр залуушуулые бэлдэхэ талаар hайн амжалта туйлаа гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

ҮҮСХЭЛ БАДАРУУЛНА

Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой Охор-Шэбэрэй хонинай фермэдэ Сэрэн Аюшеевна Имескенова ажалладаг. Гушан жэлэй туршада хонин hүрэг үсхэбэрилhэн бэрхэ малшан юм. Сэрэн Аюшеевна Сибира гэжэ басагантаяа мүнөө 250 толгой эхэ хонидые харууhалжа байна.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэhэн тухайгаа эхэ басаган хоёр баяртайгаар мэдүүлбэд. Эдэ үдэрнүүдтэ 258 хурьга абанхай. Түрэхэ хонид үшөө олон.

— КПСС-эй XXIV съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн асари ехэ зорилгонууд ажалшан бүхэнэй үүсхэл бадаруулна. Бидэнэр энэ туйлаhан амжалтаараа hанаагаа амараагүйбди. Абаhан түл малаа нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлхын түлөө бүри оролдосотойгоор хүдэлхэбди,—гэжэ нүхэр Имескенова мэдүүлнэ.

Зураг дээрэ: хонинай фермые даагша Б. Н. Сыренов (зүүн гарhаа) хонишод С. А. Имескенова, тэрэнэй басаган Сибира ажал тухайгаа зүбшэнэл.

Л. ИРИНЦЕЕВ.

ЭХЭ ОРОНДОО ДУРЛАН...

Республика доторнай уран зурагай недели боложо үсэгэлдэр дүүрэбэ. Тус неделиин үедэ багшанарай, соёлой институудта, городой хэдэ хэдэн предприятинуудта, мүн Ивалгын гидромелиоративна техникумдэ уран зурагай нүүдэл выставкэнүүд эмхидхэгдээ. Тэрээниие хүн зон ехэтэ һонирхон хараа. Шүүмжэлэгшэдшье һанал бодолоо элирхэйлбэд.

Тус выставкэнүүд дээрэ табигдаһан зарим зурагууд тухай искусствовед Э. Шухоевагай һанамжа-шэнжэлэл толилбобди.

Сэрэгэй-патриотическа гэхэ гү, али Эсэгэ орондоо залиршагүй дуратай байхые урялһан удхатай темые манай уран зураашад дэлгэрэнгыгээр, онсо өөрын маяг шэнжэтэйгээр харуулна. Олонхидынь граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда ябалсаһан, тиимэһээ арьяатан дайсадые бута һамна сохилсоһон геройнуудайнгаа түхэл шэнжые, абари зангые һайса мэдэнэ ха юм. Хүмүүжүүлхы айхабтар ехэ удха шанартай темэдэ манай буряадай уран зураашад нилээд һайн бүтээлнүүдээ зорюулһан. Шухалань гэхэдэ, энэ темэдэ тон харюусалгатайгаар хандажа, хүн зоной аргагүй һонирхомо, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ зурагуудые бүтээхэ гэжэ оролдоһон байна.

Жэшээнь, Буряадай ахамад зураашa Ц. Сампиловай «Партизанууд Дээдэ-Үдэдэ оробо» гэһэн зураг маяг хэлбэриин, байгуулалтын талаар нилээд һонирхолтой. Граждан дайн... Март һарын нарата нэгэ үдэр һүрэг эмээл·моритой сэрэгшэд городто ороно. Партизануудай орожо ерэһэндэ хүнүүд аргагүй баяртай, шууяатай. Багсаахада, тэдэнэй ерэхые үнинэй хүлеэһэн янзатай. Хүн зоной образ ниитэлэн харуулхын тула ахамад зураашa элдэб үнгын шэрэ тон шадамараар хэрэглэжэ, хүн бүхэнэйнь шэнжые онсо тэмдэглэнэ.

Бэлигтэй зураашa Д. Дугаровай «Совет засагай түлөө» гэжэ гурбан үлхөө зурагтай танилсахада, бүришье урматай. Үгытэй ядуу буряадуудай ядарал зобolонгые, тиигээд хайшан гэжэ түрүү үзэл бодолтой боложо, эрхэ сүлөөгэй түлөө гартаа буу барижа тэмсэхэ шадалтай болоһые автор харуулна гээшэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ алууршa дээрмэшэдые нилээд һүрдөөһэн Советскэ Союзай Герой Г. Н. Москалевой «Забайкали 1919—1920 онуудта» гэһэн зураг граждан дайнай хүшэр үе сагые эрхэ бэшэ һануулна. Улаан туг дээрэ намилзууланхай, нэрэ һурагүй урагшаа шармайһан «ураа» хашхараан бэшэ, харин дүтын хүнэй хүүрэй ойро гунхалзан зогсонхой, уйлан хайлажа байһан эхэнэрэй гашуудалые, мүн ангиин дайсадта дурагүйдэһые тодо хурсаар зураглаһандань баясанабди. Эрхэ сүлөөтэ байдал өөрөө ерэдэггүй, тэрэнэй илан мандахын тула үсэд шангаар тэмсэхэ хэрэгтэй гэжэ уран зураашa ойлгуулна.

Залуу зураашa Баатар Зодбоев ехэнхидээ модон дээрэ һиилэдэг юм. Тэрэнэй хэһэн бүтээлнүүдые хүнүүд ходо хужарлан харадаг, ехэтэ һайшаадаг. Олонхи зүйлнүүдынь зональна болон бүхэроссин выставкэнүүдтэ табигдаһан, магтаал һайшаалда хүртэһэн байха. «Улаан сэрэгшын гэр бүлэ» гэжэ зурагынь сэрэгэй-патриотическа темэдэ зорюулагданхай. Хэрбээ урдань буряад арадай ёһо заншалай һайн һайхан зүйлнүүдые харуулһан зурагуудые һиилэдэг байгаа һаа, харин һүүлшынь ажал тон шэнэ удхатай. Энэ бүтээлынь, миниин һанахада, хүнүүдтэ һайшаагдахал байха.

Н. Налабардинай «Сэрэгэй комиссар Балтахинов» гэжэ зураг мүн баһа граждан дайнай дүлөөр соробхилно. Балтахиновай отряд хүбшэ тайгын хабшуу газарта зогсонхой, комиссарайнгаа дүлэтэ үгэ ехэтэ һонирхон шагнана. Партизанууд зоригжонхой, добтолгодо орохоор бэеэ зэһэнхэй. Тухайлхада, комиссарай үгэ урма зориг бадаруулна, этигэл найдабари түрүүлнэ янзатай. Тиигэншьегүй яахаб даа. Н. Балтахиновай отряд Нестор Каландаришвилиин отрядтай нэгэтэ ниилэжэ, орон дотор мэдээжэ болоһон Александровскын түрмэһөө (централһаа) большевигүүдые сүглөөлэлсөө һэн шуу. Һүүлээрнь Балтахиновай отряд сагаантаниие бута һамна сохилсоһон, нилээд хатуужаһан байха.

Тус зурагыень анхаралтайгаар адаглан харахада, бүгэдөөрэн дайшалхы хатуужалга гараһан, дариин утаа бэедээ һайса шэнгээһэн янзатай. Шүүд халта урагшаа гараһан ёһотой эзэн шэнги зогсоһон бамбагар һахалтай үбгэжөөлэй энеэбхилэд гэһэн хараса хэды шэнээн аятай зохид, дулаан гээшэб. Газарай эзэд одоол эдэнэр гэжэ абаһаар лэ ойлгохоор даа.

Залуу зураашa К. Дульбеевэй «Партизанай хизаар орон» гэжэ зураг Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай хүшэр хүндэ үе сагые эрхэ бэшэ һануулна. Хуушаржа дагдайшаһан кирзовэ сабхитай эхэнэр барьягар томо хуһанай узуурта һуугаад, үхибүүгээ эдеэлүүлнэ. Тээ саанаханань, ой соо бүлэг партизанууд амарна хэбэртэй. Сэхыень хэлэхэдэ, фашис булимтарагшадые ара талаһаань хюдалсажа, илалтын үдэрые яахын аргагүй дүтэлүүлэлсэжэ ябаһан партизануудта заримдаа амархашье сүлөө саг олдоногүй хаш.

Хүрин боро үнгэтэй шэрэнь айхабтар зүрилдөөтэй юумэ харуулна. Тиигэбэшье этигэл найдабари түрүүлнэ. Тиигэншьегүй яахаб даа. Эртын хабарай үе... Бүхы юумэн һэргэн сэлмэжэ, наранай халуун элшые бөөмэйлэн угтажа, шэнэ сагай шэнжые эли тодо харуулна бшуу. Гадна сэрэгэй-патриотическа темэдэ уран зураашад А. Тимин, М. Шестакова, Г. Павлов, Г. Купцов, А. Окладников болон бусадшье зорюулна.

Хүмүүжүүлхы айхабтар ехэ удха шанартай энэ темэеэ манай уран зураашад улам гүнзэгырүүлжэ, хужарлан харама бүтээлнүүдые дархалхал байха. Энээнэнь ямаршье һэжэг түрэнэгүй.

Э. ШУХОЕВА,
Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн хүдэлмэрилэгшэ.

ДОЛГИЛОГ ЛЭ „БАЙГАЛАЙМНАЙ ДОЛГИНУУД"

Ленинэй партиин ашаар совет арадуудай эбтэй эетэй бүлэ соо удхааран социалис, түхэл маягаараа национальна искусство манай Буряадташье улам эршэтэйгээр һалбаран хүгжэжэ, орон дотороо нилээд суутай болонхой. Уран һайханай профессиональна коллективүүдһээ гадна, республикын эдэбхитэдэй уран һайханай бүлгэмүүд нилээд олошороо, мэргэжэл шадабаритай болоо.

Тэрэ тоодо «Байгалай долгинууд» гэжэ залуушуулай дуу хатарай ансамбль ёһото һууриияа лабаар эзэлэнхэй. «Байгалай долгинууд» арбан наһатай болохонь. Тус ансамблиин үлгыень хүдэлгэжэ, хүлдэнь оруулагшад гэбэл: нэн түрүүн СССР-эй арадай артист Г. Ц. Цыденжаповай, РСФСР-эй габьяата артист Ф. С. Ивановой, хүдөө ажахын институдай студент байһан Ким Улановай (мүнөө совхозой экономист) хүндэтэ нэрэнүүдые дурдалтай. Илангаяа Ф. С. Иванов Ким Уланов хоёр гол үүргыень дүүргэжэ захалһан юм. Эдэ нүхэд эрмэлзэл оролдолго, эдэбхи үүсхэл гаргажа, наяад гаран залуушуулай дура зүрхые хүдэлгэн, түрэл арадайнгаа дундаршагүй бэлиг шадабариин, тунгалаг һайхан байһаниинь ойлгуулха, тэрэниие дэлгэрүүлхэ гэһэн гол асуудал табижа, гүйсэдхэхы зорилготой оролсоо һэн.

Элдэб бэрхэшээлнүүд али олон тохёолдодог бэлэй. Хонгёо гоёор дуулаха, уян нугархайгаар хатархын хажуугаар ёһотой артистын бэлиг шадабари хэрэгтэй ха юм. Тиимэ хүнүүд олон байгаа. Жэшээнь, Чимит Дымчиков (мүнөө Новосибирскын партийна дээдэ һургуулида һуралсана), Николай Урбазаев (эрдэмэй кандидат), Нина Лубсанова, Дуся Хамаганова (багшанар), Дамдин-Жаб Доржиев (буряадай оперо ба баледэй театрай режиссер), Леанард Шоболов (тэрэ театрай дуушан), Юрий Ирдынеев (композитор), Владимир Аюшеев (хүгжэмшэн) гэгшэдые магтан дурданабди. Федор Сергеевич эрид шангаар журам сахижа һургахые гү ,али яажа хүдэлжэ шадахыень заажа оролдодогоороо, Ким Уланов — даруу номхон зантай аад, һанаһанаа нэтэрүүгээр, бодотоорнь, бүтээсэтэйгээр, бэшэнэй урда жэшээ боломоор бэелүүлжэ шададагаараа шалгарагша һэн. Ансамблиин репертуар түрэл буряад арадай, мүн нютагай композиторнуудай найруулһан дуунуудһаа, хатар наадаһаа, уран зохёолшодой найруулгануудһаа бүридэдэг байгаа. Ансамблиин нээлгэн 1961 оной апрелиин 18-да Гүрэнэй Ленинэй ордента Буряадай оперо ба баледэй театрай сценэ дээрэ болоһон юм.

Мүнөө «Байгалай долгинуудай» бэлигтэй артистнар, жэшээнь, Юрий Габагуев, Цыден Оборов, Дуся Раднаева, Нина Лушакова, Бата Баяртуев, Цырен-Жаб Ешинимаев, Валерий Покровский, эгэшэ дүүнэр Доржиеватан эдэбхи үүсхэл гаргажа байдаг. Ансамблиин долгин жэлһээ жэлдэ улам эршэтэй, хүсэтэй болоно. Буряадай искусствын габьяата ажал ябуулагша, композитор Чингис Павлов— хүгжэмыень, Надежда Мункина хоорыень, Буряадай габьяата артист Сергей Доржиев хатар наадыень хүтэлбэрилжэ, концерт бүхэниинь яһала урагшатайгаар ябуулдаг.

Хэнэйшье мэдэһээр, тус ансамбль Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай дэргэдэ эмхидхэгдэжэ хүдэлдэг болоһониинь һайшаамаар. Ушар юуб гэхэдэ, институдай партийна организациин болон адм... зүгһөө түүхын ба хэлэ ... культедэй декан, хэлэ ... эрдэмэй кандидат Сергей ... вич Чагдуровай анхара... лиие толгойлхо үүрг... дуулагданхай. Хэды ... ажалтай болобошье, Серг... жиевич «Байгалайнгаа ... дые» хэзээдэшье, хааша... хоор адаглан, хододоо т... лөө һанаа үноон боложо ... гээшэ. Энээниень ехэтэ ... маар.

«Байгалай долгинууд... раһан Шэтэ, Эрхүү хот... түрэл улаан- үдынхидн... республикын олохон ... ажалшадшье альгаа таш... шалан ошохыень хүлеэжэ ... «Байгалай долгинууд» ха... хэроссин уран һайханай ... дипломант, олохон ... публиканска харалгануу... һууринуудай нэгые эзэл... додоо радио ба телевиде... церт ханхинуулдаг.

«Байгалай долгинууд» ... Буряад орон соогоо бэш... бүри холуур долгилон сор... шадалтай болоо. Бэрхэш... юуб гэхэдэ, артистнарын ... даа сүлөөгүй байдаг, тиим... луур ябаха аргагүйдэнэ. ...

Тиигэбэ ябашье тэрэн... эршэтэйгээр долгилон суур... хужарлан хараха, шагнан... хахал байхабди гэжэ найд... дүү совет арадуудай аял... хёотой харгын хани болож... амжалтатайгаар урагшаа д... ень юрөөнэб!

Долгилог лэ «Байгалайм... гинууд»!

Б. ОЧИР...
түрүүшынь уран һайх...
хүтэлбэрилэгш...
хормейстер ба...

«МИНСК-5»—ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ ХОЛОДИЛЬНИК

Холодильнигуудые хэдэг Минскын заводой конвейерһээ үдэр бүхэндэ мянга гаран аппарат бүтээн гаргагдадаг юм. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада урдынхиһаа дүрбэ дахин шахуу олон холодильник гаргагдаа. Тус завод шэнэдхэн заһагдажа, үйлэдбэреэ нилээд үргэдхэһэн, шэнэ заводтой адли болоһон байна. Жэжэ шүрэбүүдһээ эхилээд, холодильнигууд ашагдажа абаашагдатараа бүхы хүдэлмэринь оньһожоруулагданхай. Цехүүдээр автомат түхеэрэлгэнүүд олон хүдэлгэгдэнэ. Заводто тодхогдоһон конвейерэй утань 6,5 километртэ үргэлжэлдэг. Тиимэһээ Минскын завод гансахан орон доторoo бэшэ, харин Европодо эгээл томо предприятиин нэгэн боложо, жэлдээ хахад миллион холодильник бүтээн гаргагдана.

Байгша ондо тус предприяти «Минск-5» гэдэг онсо һайн, шэнэ аппарадуудые бүтээдэг болоо. Тэрэнэй һүүлээр «Минск-6» түхэлэй холодильник гаргагдаха юм. Мүнөө бүтээгдэжэ байһан холодильнигууд досоогоо багтаамжа ехэтэй, хүрэшэһэн мүльһыень хайлуулдаг тусгаар оньһотой юм.

Минскын конструкторнуудай зохёоһон шэнэ түхэлэй холодильнигууд гансахан Белоруссиин ниислэлдэ гаргагдана бэшэ, харин энэ жэлдэ тиимэ аппарадууд Донецкэ заводто, Кишиневто, Смоленскдэ, Душамбедэ бүтээн гаргагдаха.

1971 ондо Минскын завод орон доторoo худалдахые 275 мянган холодильник гаргаха. Энэнь нёдондонойхиһоо табанайнь нэгэ хубяар олон болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Минск-5 түхэлэй холодильник.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭЛДЭБ ҺОНИНОЙ ДЭЭЖЭ

Зүгышэн ба арадай дуунууд

Энэ хүн нэгэ айлһаа нүгөөдэдэнь орожо, тосхонһоо тосхон хүрэтэр ябагалжа, зузаан гэгшын дэбтэр соогоо түрэл арадайнгаа хэдэн зуун жэлэй саада тээ зохёоһон дуунуудые буулган бэшэдэг. Дүрбэн мүрһөө—нэгэхэн лэ бадагһаа бүридэһэн тэдэ дуунуудынь «Дайна» гэжэ нэрлэгдэдэг. Латыш зон айлшадые угтахадаа гү, али ажал хэжэ ябахадаа, амаржа байхадаа гү, али һайндэрэй үедэшье дайнаяа дууладаг заншалтай юм. «Гайзиньш» совхозой зүгышэн Янис Крумынь хорин табан жэлэй туршада дайнануудые суглуулаа. Энэ хугасаа соо эсэхые мэдэдэггүй зүгышэн 8 мянган дуу, хэдэн мянган таабари, оньһон үгэ арадай оюун ухаанай гүн сооһоо уудалан абаа. Тэдэнэйнь зарим хуби Мадонска районой уран һайханай, хизаар ороноо шэнжэлгын музей соо эмхидхэгдэһэн выставкэдэ табигдажа, олоной онсо анхарал татаа.

И. МОРА.

Мадона-Рига.

ДЕЛЬФИНҮҮДЭЙ ҺУРГУУЛИ

Далайн хүзүүбшын сэнхир нюргые хаха зуран зуралзаһан дельфинүүдэй һэрбээнүүд наранда ялалзана. Тэдэ эгсэ байрадаа эрьелдэн, үгэ дүүламгайгаар зэргэлэн жагсаадхина. Зонхилогшын тэмдэг үгэхэтэй адли... геометриин хэшээл эхилнэ. Хара далайн «афалинууд» мүнөөшье бүмбэрсэг шэнги монсогор зүйлыс пирамидһаа, түхэрээн зүйлые тэбхэр зүйлһөө алдуугүйгөөр илгадаг болонхой. Урмашуулгын «шан»-загаһан хоолдо хүртөөд, дахин хэшээлдээ ярана.

Шэнэ хэшээлэйнгээ үедэ 'далайн «ухаатан»-дельфинүүд туулгые буладһаа, садые хуухаһаа илгажа һурана.

Һаяхан Ленинград хотодо болоһон бүхэсоюзна акустическа конференци дээрэ бүлэг совет эрдэмтэд-акустигууд, физиологууд, океанографууд—урда далайн амитадай хэлэ, ухаан бодол, гидродинамическа шэнжэнүүд тухай һонирхолтой элидхэл хээ.

Хэдэ мянган километр болохо суранзан миндаһан дээрэ дельфинүүдэй «хөөрэлдөөнүүд» бэшэгдээ. Тэрэшэлэн элдэб приборнууд, кинокаменууд тэдэнэй хүдэлсэ ябаса бүхэниие буулгаа. Удаань спектральна анализ хэрэглэн, акустигууд — абяа шэнжэлдэг эрдэмтэд—«афалин», «азовка» болон бусад түхэлэй ухаалиг дельфинүүдэй хэлэнэй нугардаг янзануудые тодорхойлһон байна. Эрдэмтэд «азовка» түхэлэй дельфинүүд гансашье бага частотно абяануудые бэшэ, мүн ультра дохёонуудые үгэдэг гэһэн һанамжые шэнжэлгэ, туршалгануудаараа баталаа.

Н. КОНСТАНТИНОВ,
Д. ПОЛИЩУК.

Ябагаар 7319 модоной зайда

Эгээн түрүүн иимэ ехэ зайе ябагаар дабаһан Сибириин хүн—ородой хасаг А. Л. Назимов гэжэ тоологдодог. Тэрэ хасаг Монголой хилэ шадархи Хяагта хотоһоо 1840 оной мартын 2-ой үдэр Нева мүрэнэй эрье—эзэн хаанай хото зорин гараһан юм. А. Л. Назимов жэл соо ябагаар дабшажа, хойто хабарынь Петербург хүрэһэн намтартай.

Энэ һонирхолтой аяншалгын алдагдаһан уг һабагшые журналист, хизаар ороноо шэнжэлэгшэ В. Зоркин баримтануудаар һэргээн баталаа. «Хасаг Назимовай ажабайдал ба аяншалганууд» гэһэн В. Беккерэй тон хоморой номхониие журналист бэдэржэ олоо юм.

Андрей Лаврентьевич Назимов сушан жэлдэ Байгалай үмэнэхи хасаг полкдо алба хээ. Ородой болон хилын саанахи оронуудай түүхэдэ хабаатай номуудые Назимов ехэл шуналтайгаар уншадаг байһан юм. Таби наһа хүрэжэ, хасагай албанһаа табигдахадаа, Андрей Лаврентьевич Россие, тэрэнэй ниислэл хотые хоёр нюдөөрөө хараха зорилго урдаа табяа бшуу.

Үлүү хүндэ үргэбшэгүйгөөр, бишыхан туулмаг үргэлөөд, замай холо руу зорёо юм. Тиин найма һара ябагалжа, Казань хотодоо хүрөө. Тэндэхи Кремль, сүмэнүүдые, Иван Грозный үедэ баригдаһан байшан гэрнүүдые һонирхон хараа. Урданай барилганууд, дурасхаалта газарнууд хасагай онсо һонирхол үүсхэдэг һэн гэдэг. А. Л. Назимовай замай тэмдэглэлнүүд соо Россин дурасхаалта газарнууд тушаа тодоор, анхармаар бэшэгдэнхэй.

Петербургда Хяагтын хасаг һара хахад шахуу байһан юм. Удаань А. Л. Назимов Москва, Киев хотонуудта хүрөө.

Тэрэл 1841 ондо энэ аяншалагша хасаг тухай В. Беккерэй ном хэблэгдэһэн.

Ю. БУДАЕВ.

Улаан-Үдэ.

ОАР-аар АЯНШАЛХАНЬ

Арадай Нэгэдэмэл Республикаар аяншалхаяа республикымнай бүлэг хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад үсэгэлдэр мордобо. Энэ бүлэгтэ хамтадаа 30 хүн ороно. Тэдэнэй тоодо Улаан-Үдын Ленинэй ордента локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд Н. И. Балдакова, Т. А. Даниленко, Хойто-Байгалай аймагай Нижнее-Ангарскын больницын врач Т. В. Даниловская, журналистка Д. Ж. Жугдурова болон бусад оролсоно. Аяншалагшадай энэ бүлэгые КПСС-эй Буряадай обкомой инструктор нүхэр Орлов В. С. толгойлно.

Арабай Нэгэдэмэл Республикын ниислэл Каир, Александрия, Луксор хотонуудта, мүн Асуанай гидроэлектростанцида ошожо, тэндэхи үзэсхэлэнтэ гоё һайхан газарнуудаар аяншалха юм.

Манай корр.

СПОРТЫН ҺОНИН

▲ ЦСКА-гай хоккеистнүүд һаяхан ээлжээтэ наадаяа «Крылья Советов» командатай наадахадаа 10:1 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна. Тиигэжэ СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ арбан зургаадахяа хүртэбэ. Оронойнгоо түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ эхилһэн нааданда Москвагай «Динамо» команда ЦСКА-гайхидые хүсэжэ ябаһан. Зүгөөр эдэнэр Воскресенскын «Химик» командада 3:5 тоотойгоор шүүгдэшэбэ. Бронзо медальда хүртэхын түлөө Москвагай «Спартак», Ленинградай СКА команданууд ана мана тулалдажа ябана.

* * *

▲ ФУТБОЛ. СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ эхилбэ. Ээлжээтэ наадаяа Ереванай «Арарат» командатай үнгэргэһэн ЦСКА-гай футболистнууд 1:0 гэһэн тоотойгоор шүүгдэһэн байна. Тиихэдэ «Спартак» (Москва)—«Динамо» (Тбилиси) —1:1, «Заря» (Ворошиловград)—«Зенит» (Ленинград)—0:0 тоотойгоор тэнсэһэн байха юм.

* * *

▲ ВЕЛОСИПЕД. Сочи хотодо велосипедээр СССР-эй, Польшын, ГДР-эй командануудай хоорондо түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөн дүрбэн үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ. Дүн гаргахада, СССР-эй суглуулагдамал нэгэдэхи команда түрүү һуури эзэлээ. Мүн өөр хоорондын урилдаанда Харьковһаа ошоһон Старков бултанһаа хурдан байгаа. Энэ мүрысөөндэ эрхимлэһэн спортсменүүдһээ ороноймнай суглуулагдамал команда бүридхэгдэжэ, дэлхэйн түрүү һуури эзэлхэ заншалта урилдаанда хабаадалсаха юм.

* * *

▲ ХҮНДЭ АТЛЕТ... РСФСР-эй арадуудай таб... спартакиадын ээлжээтэ ... сөөн Таганрог хотодо б... дүүрэбэ. Штанг үргэлг... гэргэгдэһэн энэ мүрыс... дэлхэйн гурбан рекорд шэ... дээ. Дунда зэргын шэгн... сооһоо Александр Макее... восибирск) 162 килогр... штанг үргэжэ, дэлхэйн р... шэнэлжэ шадаа. Тихэдэ ... та хотын нүүрһэ малтаг... вид Ригерт (хүндэшэг шэ... тэй) 203,5 килограмм үр... дүн хамтадань 545 килог... болгожо, дэлхэйн хоёр р... тогтооһон байна.

* * *

▲ РОСТОК. ГДР-эй эн... тодо хани харилсаата ... сэрэгшэдэй дунда класс... барилдаагаар үнгэргэгдэһэ... рысөөндэ совет ороной ... шүүл онсо шалгаржа, ... алтан, хоёр мүнгэн мед... хүртэбэ.

(ТАСС...

ЭСИЛЫН СААНАҺАА ПОЧТО ТЕЛЕГРАФ

Вьетнамай эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй союз

ХАНОЙ. (ТАСС). «Сүлөөрэлгэ» гэжэ радиостанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, Вьетнамай Национальна демократическа ба эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй союзай байгуулагдаһанһаа хойшо гурбан жэлэй ой гүйсэһэнтэй дашарамдуулан баярай митинг Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн районуудай нэгэндэнь апрелиин 18-да болобо. Сайгоной, Урда Вьетнамай бусад городуудай улад зоной делегадууд, Урда Вьетнамые сүлөөлхын түлөө тэмсэгшэ Национальна фронтын ба Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй делегаци, мүн Урда Вьетнамай интеллигенциин түлөөлэгшэд Вьетнамай Национальна демократическа ба эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй союзай ЦК-гай түрүүлэгшэ Чинь Динь Тхао гэгшын элидхэл тэрэ митинг дээрэ дуулаһан байнад. Үнгэрэгшэ жэлнүүдэй турша соо энэ союзай хэһэн ажал ябуулгын дүнгүүд элидхэл соонь гаргагдаһан, американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү тэмсэлдээ патриотическа хүсэнүүдэй түйлаһан амжалтанууд тэмдэглэгдэһэн байба.

Сенатор Мэнсфилд гэгшын мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Урма зориготоо хухарһан солдадуудай өөһэдынгөө офицернүүд худар холторхойнуудайнь сэсэрдэг граната шэдэһэн 209 ушар гансахан 1970 ондо Урда Вьетнамда байгаа американ сэрэгүүдэй зэргэнүүдтэ бүридхэлдэ абтаба. Сенадтахи демократическа олонхидые ударидагша М. Мэнсфилд энээн тухайда мэдээсэбэ.

ОЛОН ТҮМЭНЭЙ ЗҮРХЭН СОО

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй 25 жэлэй ойнь В. И. Ленинэй түрэһөөр 101 жэлэй ойтой мүнөө жэл тудаба. СЕПГ-гэй 25 жэлэй ойдо зорюулагдан ГДР-тэ үнгэргэгдэжэ байгаа баярай суглаанууд дээрэ В. И. Ленинэй нэрэнь гүнзэгы баяр баясхалантайгаар дурдагдана. Ленинэй һургаал СЕПГ-гэй Германиин социалис гүрэнэй замые заадаг найдамтай һургаал мүн.

...Швейцариһаа Росси бусажа ябаха зуураа Берлиндэ тогтоходоо, 1895 оной август-сентябрьда ородой залуу революционер В. И. Ульяновай ородог байһан уданай библиотекын һая заһагдаһан байшан Унтер Ден Линден үйлсэдэ илгаран харагдана. Аяар 75 жэлэй саада тээ Ильичэй ябадаг байһан, тиигээд мүнөө урдынгаа хэбээр һэргээгдэһэн уншалгын зал соо Гумбольдтын университедэй студентнүүд агууехэ вождиин зохёолнуудые шудалжа байдаг юм. Библиотекын байшан тэрэ университедэй мэдэлдэ үгтэнхэй.

Мүнөө баһал шэнэдхэн һэльбэгдэһэн Франкфуртер-Аллей гэжэ үйлсын 102-дохи байшанда В. И. Ленин Берлинэй социал-демокрадуудай суглаан дээрэ байлсаа һэн.

Ленинэй 40 гаран хүшөө памятник, дурасхаалта газарнууд ГДР-тэ бии юм. Республикын ажалшад тэдэниие арюун нангинаар сахижа, гамнажа байдаг ГДР-эй олон предприяти, кооператив, һургуулинууд, городуудай үйлсэ ба талмайнууд Ленинэй нэрээр нэрлэгдэнхэй.

Арадай засагай оршожо байгаа он жэлнүүдтэ 12 миллион хэһэг тиражаар В. И. Ленинэй зохёолнууд энэ орон соо гаргагдаһан байна.

Гутамшаг дайе болюулха

ХАНОЙ. (ТАСС). Газетын редакторнуудай американ бүлгэмэй хэдэн гэшүүдтэй апрелиин 16-да хөөрэлдэхэдөө, США-гай президентын хэлэһэн үгые тайлбарилха зуураа, Никсонэй тиихэдэ хэһэн мэдүүлгэнь урда урдынхидаа орбол бүришье зэбүүрхэнги байба гэжэ сүлөөрэлгын хэблэлэй агентство бэшэнэ. Һунгалтада диилэжэ гараад, президент болохоёо хоёр жэлэй саада тээ түхеэржэ байхадаа, Никсон болбол Вьетнамдахи дайн сэрэгые болюулхаб гэжэ уялга абаһан, тэрэ дайе «Холбоото Штадуудай хэһэн һүүлшын дайн» гэжэ нэрлэһэн байгаа, гэбэшье, дайн сэрэг болихоһоо байтагай бүришье ехээр һужэрһэн байна гээд тэрэ тайлбарилга доторнь хэлэгдэнэ.

Дайн сэрэг үргэлжэлүүлхэ гэһэн Никсонэй түсэбые Индохитадай гурбан ороной арадуудай таһалдуулха байһандань ямаршье ажаг һэжэггүй гэжэ тэрэ агентство мэдүүлбэ.

МЕКСИКЭ. Веракрус штадта совет культурын һара үнгэргэгдэнэ. Энэ үедэ штадай кинотеатрнуудта совет фильмүүд харуулагдана. Уран зурагай выставкэнүүд эмхидхэгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус городой портдо харуулагдаһан выставкэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Сальвадор Альендиин хэлэһэн үгэ

САНТЬЯГО. (ТАСС). ООН-оор мэдэрэгдэһэн хуулита эрхэеэ хэрэглэн, оронойнгоо байгаалиин баялигые гүрэнэйнгөө мэдэлдэ абабабди, теэд империалистнуудай энээндэмнай һаад хэхэеэ һанаа һаань, бидэнэр тунхарихагүйбди гэжэ Европын ба Латиин Америкын журналистнуудай, уран зохёолшодой, соёлой ажал ябуулагшадай пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Чилиин президент Сальвадор Альенде мэдүүлбэ. Орон соохи бодото байдалые буруугаар харуулха ябадалда эсэргүү олониитын кампанида хабаадалсахын тулада правительствын уряалаар тэдэнэр Чили ерэһэн байгаа.

Империализмда, колониальна дарлалтада эсэргүү, национальна нэрэ хүндынгөө түлөө тэмсэгшэ бүхы арадуудые Чили эрид шангаар дэмжэнэ гээд президент тэмдэглэбэ.

Арадай нэгэдэлэй правительствын политика тухай олон асуудалнуудта президент харюу үгэбэ. Политическэ ямаршье засаг түрэтэй байг—хамаагүй—бүхы оронуудтай хани барисаа тогтоохоор Чилиин правительствын бэлэн байһые тусгаарлан тэмдэглэбэ. Чилиин арадай зайлашагүй эрхэнь болгошо—хэблэлэй эрхэ сүлөө, һанал бодолоо элирхэйлэн мэдүүлхэ эрхэ сүлөө сахигдаха юм гээд президент дахин тэмдэглэбэ.

Шиидхэбэринүүдынь саарһан дээрэ үлэнэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Сагаан, хара шарайтай үхибүүдые амярлан һургаха ябадал болюулха гэһэн шиидхэбэри США-гай верховно сүүд нэгэн дуугаар гаргаба.

Теэд тиимэрхүү шиидхэбэри верховно сүүд бүри 1954 ондо гаргаһан аад, тэрэнь миил саарһан дээрэ үлэшоо һэн.

Үндэһэ яһанай илгаа баримталдаг үбшэндэ нэрбэгдэһэн штадуудай засагаархид федеральна правительствын хамаагүй хандалгые һамбаашалан, Вашингтондо гаргагдаһан гоё гоё тогтоол шиидхэбэринүүдые оройдоошье тоодоггүй, дүүргэдэгшьегүй.

ЭНХИР ЭКРАН

ХОЕРДОХИ ПРОГРА... МОСКВА ХАРУУЛ... 16.00 — орон доторхи ... 16.15 — дурагшадта зорю... даһан дамжуулга. УЛА... ҮДЭ ХАРУУЛНА: 16.45 ... «Мате Залка» гэһэн теле... онно документальна фил... МОСКВА ХАРУУЛН... 17.45 — «Красный про... рий» заводой долоон хо... гэһэн гурбадахи дамжуул... 18.00 — концерт. 18.50 — ... левизионно театр .

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА... МОСКВА ХАРУУЛН... 16.45 — Улаан-Үдын теле... диин программа. УЛААН-... ХАРУУЛНА: 18.00 — «Хо... гэһэн тележурнал. 18.45 ... ногой аяншалгада дурата... лай альманах. 19.05 — ... бүүдтэ зорюулагдаһан ... жуулга. 19.25 — уран һа... най фильм. 19.40 — телеш... рама. 20.00 — «Коммунист... дээдэ зэргэтэн» гэһэн дам... га. 20.20 — мультфиль...

ХРОНИКО

Ондоо хүдэлмэридэ ор... тойнь дашарамдуулан ... И. П. Евтюковые Бур... АССР-эй Верховно Сове... Президиум 1971 оной ... лиин 20-нойнгоо Указаар ... ряадай АССР-эй Министр... дэй Соведэй барилгын хэр... архитектурын управле... начальнигай уялгаһаа сүлө... бэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ле... 35. Телефоны: редактор... 54-54, приёмная—54-93, за... редактора—68-08, зам. ред... тора—62-62, ответ. секрет... —50-52, зам. ответ. секрет... —66-76, отделы: партий... жизни —60-91, сельского ... зяйства—64-36, 63-86, про... ганды и агитации—56-23, пр... мышленности и строительс... —61-35, советского строите... ства и быта—69-58, культу... и школ—60-21, писем и ра... селькоров—67-81, информ... —34-05, общественная при... ная—56-62, машинное бюро ... 57-63, фотолаборатория ... 33-61.

Н-03453. Заказ № 940...